

คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และวัจนปฏิบัติ ของรูปปฏิเสธ *เปล่า* ในภาษาไทย

รุจิรา บำรุงกาญจน์ และ กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา*

บทคัดย่อ

เปล่า เป็นรูปปฏิเสธที่คุ้นเคยเมื่อปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของคำลงท้ายคำถาม เช่น *หรือเปล่า* และ *ใช้หรือเปล่า* กระนั้นก็ดีในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษา ผู้พูดภาษาไทยสามารถใช้รูปปฏิเสธ *เปล่า* ในตำแหน่งต้นประโยค หรือใช้ *เปล่า* ตามลำพังในประโยครับเพื่อโต้ตอบการสนทนาได้อย่างเป็นธรรมชาติโดยอาจไม่ทันสังเกตว่า *เปล่า* มีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และวัจนปฏิบัติเช่นไร งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาคุณสมบัติทั้งสามประการของรูปปฏิเสธ *เปล่า* ที่ปรากฏในผลัดที่สองหรือผลัดที่เป็นการโต้ตอบการสนทนาโดยจะไม่นำ *เปล่า* ที่เป็นส่วนหนึ่งของคำลงท้ายคำถาม *เปล่า* ที่เป็นส่วนหนึ่งของวลิตายตัว เช่น *หรือก็เปล่า* และ *เปล่า* ที่มีความหมายว่า ‘ว่าง ไม่มีอะไรนอกจากตัวมันเอง’ เช่น *กล่องเปล่า* และ *ข้าวเปล่า* มาวิเคราะห์ร่วมด้วย ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นวนิยาย สื่อทางอินเทอร์เน็ต และบทสนทนาในชีวิตประจำวันของผู้วิจัย ผลการวิจัยพบว่า *เปล่า* ที่ผู้พูดใช้ในผลัดที่เป็นการโต้ตอบการสนทนาเพื่อแสดงปฏิเสธสัมพันธ์กับผู้ร่วมสนทนานั้นสามารถปรากฏโดยไม่มีคำแวดล้อม ปรากฏหน้ากริยาวิลี และปรากฏหน้าคำลงท้ายได้ โดย *เปล่า* ที่มีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกันนี้

* หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อีเมล: rsuwanjoy@yahoo.com และ kingkarn.t@chula.ac.th

มีคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ที่เหมือนกันคือมีความหมายว่า ‘ว่าง ไม่มีอะไรนอกจากตัวมันเอง’ ทั้งนี้ *เปล่า* ไม่ได้มีขอบเขตการปฏิเสธในระดับหน่วยประกอบของประโยคและประโยค แต่ผู้พูดใช้ *เปล่า* ในการปฏิเสธถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนา และมูลบทในทางวัจนปฏิบัติ ส่วนในทางวัจนปฏิบัตินั้นผู้พูดใช้ *เปล่า* เพื่อปฏิเสธ แก้ว ตัดบท และปิดบังความจริง

คำสำคัญ: รูปปฏิเสธ *เปล่า*, การปฏิเสธในภาษาไทย, วากยสัมพันธ์, อรรถศาสตร์, วัจนปฏิบัติศาสตร์

Syntactic, Semantic and Pragmatic Properties of the Negative Form /plàaw/ in Thai

Rujira Bumrungkarn and Kingkarn Thepkanjana *

Abstract

/plàaw/ is a familiar negative form when it is part of question particles like /rǐ plàaw/ and /châj rǐ plàaw/. Thai native speakers can also use /plàaw/ at the beginning of a sentence or use it solely in response to conversations naturally and may not even notice its syntactic, semantic, and pragmatic properties. This paper aims to study the three stated properties of the negative form, /plàaw/, in the second or responding turn in conversations. However, /plàaw/, which is part of question particles; /plàaw/, which is part of fixed expressions such as /rǐ kô plàaw/; and /plàaw/, which means ‘empty or nothing else but itself’, such as /klòn plàaw/ and /khâaw plàaw/, are not included in this study. The data were collected from the Thai National Corpus under the Patronage of Her Royal Highness Princess Mahachakri Sirindorn, novels, Internet media, and conversations in the researcher's daily life. It was found that /plàaw/, which is used in response to other speakers' utterances in second turns, can occur solely and

* Affiliation: Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, E-mail: rsuwannoy@yahoo.com and kingkarn.t@chula.ac.th

precede verb phrases, as well as final particles. Despite its different syntactic properties, every occurrence of /plàaw/ has the same semantic meaning: ‘empty or nothing else but itself’. Its negation scope is beyond constituents and clauses, as speakers use it to negate the utterance of other speakers and pragmatic presupposition. Pragmatically, it is used for negating, making excuses, cutting others short while talking, and concealing the truth.

Keywords: negative form /plàaw/, negation in Thai, syntax, semantics, pragmatics

1. บทนำ

เปล่า เป็นรูปปฏิเสธที่เป็นที่คุ้นเคยและพบมากในคำลงท้ายคำถาม เช่น *หรือเปล่า* และ *ใช้หรือเปล่า* และตำราไวยากรณ์ไทยส่วนใหญ่มักกล่าวถึง *เปล่า* ในทางวากยสัมพันธ์ ว่า (1) *เปล่า* เป็นคำลงท้ายคำถาม เช่น *เธอจะไปด้วยหรือเปล่า* และ (2) *เปล่า* เป็นคำปฏิเสธคำถามของผู้ร่วมสนทนาในผลัดก่อนหน้านั้น แต่ในชีวิตประจำวันจะพบว่าผู้พูดภาษาไทยสามารถใช้ *เปล่า* ได้ทั้งในตำแหน่งต้นประโยค และใช้ *เปล่า* เพียงลำพังในการโต้ตอบการสนทนา นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พูดไม่ได้ใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบคำถามเท่านั้น แต่ยังเลือกใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบผลัดการสนทนาที่อาจจะไม่ได้อยู่ในรูปคำถามได้ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อพี่สาวกล่าวกับน้องชายว่า *แอบไปสูบบุหรี่มาอีกกะลีส* แล้วน้องชายตอบว่า *เปล่า* จะเห็นได้ว่าแม้พี่สาวจะแสดงความสงสัยว่าน้องชายแอบสูบบุหรี่ด้วยการใช้ประโยคบอกเล่า ไม่ใช่ประโยคคำถาม แต่น้องชายก็สามารถตีความได้ว่าพี่สาวคิดว่าตนแอบไปสูบบุหรี่มาแล้วอย่างแน่นอน เขาจึงตอบปฏิเสธมูลบทดังกล่าวด้วยการใช้รูปปฏิเสธ *เปล่า* นอกจากนี้ ยังพบว่าในบริบทที่เป็นการสนทนานั้น ผู้พูดสามารถใช้ *เปล่า* วางหน้าคำกริยาเพื่อแก้ตัวหรือปฏิเสธข้อกล่าวหาได้ เช่น *ฉันเปล่ากินขนมนะ* จึงเกิดประเด็นคำถามว่ารูปปฏิเสธ *เปล่า* สามารถปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์เช่นใดบ้าง และการปรากฏในบริบทต่าง ๆ นั้นมีคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติเช่นไร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษารูปปฏิเสธ *เปล่า* ที่ปรากฏในผลัดที่เป็นการโต้ตอบการสนทนา โดยจะไม่นำ *เปล่า* ที่ปรากฏในลักษณะต่อไปนี้มาวิเคราะห์ คือ (1) *เปล่า* ที่ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของคำลงท้ายคำถาม เช่น *หรือเปล่า* และ *ใช้หรือเปล่า* (2) *เปล่า* ที่ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของวลิตายตัว เช่น *จับเลื้อมือเปล่า* และ *หรือก็เปล่า* เช่นที่ปรากฏใน *จะได้ไปเที่ยวกับเขาหรือก็เปล่า* (3) *เปล่า* ที่มีความหมายว่า ‘ว่างเปล่า ไม่มีอะไรนอกจากตัวมันเองที่อ้างถึง’ เช่น *มือเปล่า* *กล่องเปล่า* *น้ำเปล่า* และ *ข้าวเปล่า* ทั้งนี้ผู้วิจัยได้

รวบรวมข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยสุ่มเลือกข้อมูลจากหมวดนวนิยายมา 1,000 รายการ พบรูปปฏิเสธ *เปล่า* ที่ปรากฏในผลัดที่เป็นการโต้ตอบการสนทนา 179 ตัวอย่าง แต่ข้อมูลส่วนหนึ่งที่ได้จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ นี้ค่อนข้างยากต่อการตัดสินใจว่าผู้ใดกำลังพูดในบทสนทนานั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีตัวละครหรือผู้สนทนา มากกว่า 2 คนขึ้นไป เนื่องจากมีลักษณะการพิมพ์ข้อมูลเรียงต่อกันไปเรื่อย ๆ โดยอาจไม่ได้ระบุชื่อผู้พูดไว้ ทำให้ไม่เอื้อต่อการนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนาเพิ่มเติมจากทั้งนวนิยายที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม สื่อทางอินเทอร์เน็ต และบทสนทนาในชีวิตประจำวันของผู้วิจัยมาวิเคราะห์ร่วมด้วย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิเสธ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิเสธ

การปฏิเสธเป็นสากลลักษณะหรือเป็นธรรมชาติของภาษามนุษย์ทุกภาษา (Bernini and Ramat 1996, 1-2; Miestamo 2005, 5; Horn and Kato 2000, 1) และแต่ละภาษาอาจมีกลวิธีการปฏิเสธที่แตกต่างกันออกไป เช่น ภาษาญี่ปุ่นใช้หน่วยคำเติม (Kuno 1978, 94) ภาษาในคานาใช้การเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ (Dixon 2012, 97) และภาษาไทยใช้หน่วยคำอิสระหรือคำ เช่น *ไม่* และ *เปล่า* ดังตัวอย่าง

(1) ภาษาญี่ปุ่น

- a. Boku wa kyoo wa nanimo tabe-na-i.
I today anything eat-Neg.-Nonpast
'I won't eat anything today.'

- b. Taroo wa wakak-u na-i.
Be-young-ing not-be-Nonpast

‘Taroo is not young.’

(Kuno 1978, 94)

การปฏิเสธประโยคในตัวอย่างภาษาญี่ปุ่นนี้เกิดจากการเติมหน่วยคำเติมหลัง *-na* ที่คำกริยา *tobe* ในประโยคปฏิเสธในตัวอย่างที่ (1a) และที่คำคุณศัพท์หรือคำสัมพันธกริยา (copula) ในตัวอย่างที่ (1b)

(2) ภาษาในคานา

- a. m̩-wèè lū
1sg:S-PAST come
I came
- b. m̩m̩ wèè lū
1sg:S:NEGATIVE PAST:NEGATIVE come
I did not come

(Dixon 2012, 97)

ภาษาในคานาซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาเบนุ-คองโก (Benue-Congo family) ในแอฟริกา แสดงการปฏิเสธโดยใช้หน่วยเสียงแยกส่วน (segmental elements) เห็นได้จากการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ 2 ตำแหน่งในประโยคบอกเล่า (2a) ซึ่งมีการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เสียงสั้น มีเสียงวรรณยุกต์ต่ำ คือ *m̩* แต่ในประโยคปฏิเสธ (2b) ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เสียงยาว มีเสียงวรรณยุกต์สูง-กลาง คือ *m̩m̩* ส่วนรูปบ่งชี้อดีต *wèè* ในตัวอย่าง (2a) ซึ่งมีเสียงกลาง-ต่ำนั้นกลายเป็นเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ตก *wèè* ในประโยคปฏิเสธ (2b)

(3) ภาษาไทย

ป้อม: จะไปตัดผมหรือเปล่า

ปี้ม: เปล่า

(conversation 1)

ตัวอย่างที่ (3) เป็นข้อมูลภาษาไทยที่แสดงให้เห็นการใช้รูปปฏิเสธ *เปล่า* ซึ่งเป็นหน่วยคำอิสระมาใช้ในการปฏิเสธคำถามของผู้ร่วมสนทนา

นอกจากจะมีการศึกษารูปปฏิเสธแล้ว ยังมีการศึกษาขอบเขตการปฏิเสธด้วยว่ารูปปฏิเสธนั้นปฏิเสธอะไร และปฏิเสธในระดับใด มีการกล่าวว่าขอบเขตการปฏิเสธมี 2 ประเภท ได้แก่ การปฏิเสธประโยค (clausal negation) และการปฏิเสธหน่วยประกอบของประโยค (constituent negation) ซึ่งได้แก่ การปฏิเสธคำหรือวลี (Payne 1985; Payne 1997; Miestamo 2005; Ramat 2005; Fetzer 2011; Dixon 2012) ดังตัวอย่าง

(4) ภาษาอังกฤษ

a. Chris has slept.

b. Chris has not slept.

c. Chris is sleeping.

d. Chris is not sleeping.

(Miestamo 2005, 3)

การที่รูปปฏิเสธ *not* ปรากฏหน้ากริยาลีในตัวอย่างที่ (4b) และตัวอย่างที่ (4d) นี้ อาจทำให้มองว่าเป็นการปฏิเสธเฉพาะหน่วยประกอบของประโยค ซึ่งได้แก่กริยาลีมากกว่าเป็นการปฏิเสธประโยค แต่ความจริงแล้วประโยคปฏิเสธทั้งคู่ล้วนเป็นการปฏิเสธที่มีขอบเขตในระดับประโยคทั้งสิ้น กล่าวคือตัวอย่างที่ (4b) เป็นการปฏิเสธประโยค (4a) ว่าคริสไม่ได้นอน เช่นเดียวกับประโยค (4d) ที่ปฏิเสธประโยค (4c) ว่าคริสไม่ได้กำลังนอน

(5) ภาษาอังกฤษ

I have no bananas.

(Payne 1997, 282)

(6) ภาษาอังกฤษ

- a. His achievements are stable.
- b. His achievements are unstable.
- c. His achievements are not stable.
- d. His achievements are not unstable.

(Bernini and Ramat 1996, 6)

ตัวอย่างที่ (5) เป็นการปฏิเสธหน่วยประกอบของประโยค ได้แก่ คำหรือวลี ซึ่งในที่นี้ ได้แก่คำนาม *bananas* เท่านั้น แม้ *no* จะมีความหมายแสดงการปฏิเสธ แต่จะเห็นว่าการปฏิเสธของ *no* ไม่ได้มีผลกระทบต่อความเป็นบวกหรือลบของประโยคโดยรวม เนื่องจากเป็นการปฏิเสธเฉพาะที่ (local negation) หรือเป็นการปฏิเสธเฉพาะคำเท่านั้น เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ (6b) ซึ่งเมื่อใช้หน่วยคำเติมหน้า *-un* เติมที่คำว่า *stable* กลายเป็น *unstable* นั้น พบว่ามีเพียงความหมายของคำเท่านั้นที่เปลี่ยนไป จากบวก เป็นลบ หรือมีความหมายตรงข้ามกับ *stable* ใน (6a) แต่การปรากฏหรือไม่ปรากฏของหน่วยคำเติมหน้า *-un* ไม่ได้ทำให้ความเป็นบวกหรือลบของประโยคโดยรวมเปลี่ยนไป ต่างจากตัวอย่างที่ (6c) และ (6d) ที่เป็นการปฏิเสธในระดับประโยค ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าความเป็นบวกหรือลบของประโยคเปลี่ยนไปทันทีเมื่อมี *not* ปรากฏในประโยค

เนื่องจากการศึกษาการปฏิเสธในยุคแรกได้รับอิทธิพลจากตรรกวิทยาค่อนข้างมาก จึงมองว่าการปฏิเสธเป็นเรื่องของประพจน์และค่าความจริง-เท็จ กล่าวคือรูปปฏิเสธสามารถเปลี่ยนค่าความจริง-เท็จได้ด้วยการแทนค่าในสูตรทางคณิตศาสตร์และการใช้อักษรตัวพิมพ์เล็ก เช่น *p* และ *q* ประกอบกับสัญลักษณ์ $\sim$ หรือ $\neg$ แทนการปฏิเสธ ดังตัวอย่าง

- (7) a. Your car has been stolen.
b. Your car has not been stolen.
- (8) a. p
b. $\neg p$

(Saeed 2009, 90)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นการเขียนอธิบายประพจน์ในตัวอย่างที่ (7a) และ (7b) โดยใช้กฎทางคณิตศาสตร์ดังปรากฏในตัวอย่างที่ (8a) และ (8b) ตามลำดับ กล่าวคือ หากอธิบายในแง่ค่าความจริง-เท็จ จะอธิบายได้ว่า หากประพจน์ (7a) เป็นจริง ประพจน์ (7b) ก็จะเป็นเท็จ และในทางกลับกัน หากประพจน์ (7a) เป็นเท็จ ประพจน์ (7b) ก็จะเป็นจริง

ต่อมามีการแย้งว่าภาษาในธรรมชาติอาจไม่ได้มีลักษณะตรงไปตรงมาดังเช่นการแทนค่าตามกฎคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการอธิบายประพจน์ข้างต้น (Saeed 2009, 93; Horn 2010, 113-116; Ramat 1999, 241) และมีผู้ศึกษาหน้าที่ของการปฏิเสธจากมุมมองที่ว่า การปฏิเสธไม่ได้มีหน้าที่แสดงการปฏิเสธแต่เพียงประการเดียว มนุษย์สามารถเลือกใช้การปฏิเสธเพื่อทำหน้าที่อื่น ๆ ในการสื่อสารได้ เช่น แสดงการแย้งความคาดหวังของผู้รับสาร (Leech 1983, 100; Givón 1975 cited in Bernini and Ramat 1996, 4) บิดเบือนความจริง โทก และประชดได้ (Horn 2010, 1)

2.2 ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปปฏิเสธ *เปล่า* ในภาษาไทย

ตำราไวยากรณ์ภาษาไทยในกลุ่มของพระยาอุปกิตศิลปสาร (Upakitt Sinlapasarn 1996) บรรจบ พันธุเมธา (Banjop 1971) กำชัย ทองหล่อ (Kamchai 1972) วิจิตรนัฏพงษ์ (Wijin 1989) สุนันท์ อัญชลีอนุกุล (Sunan 2009) นววรรณ พันธุเมธา (Nawawan 2010) อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Amara 2010) อิวาซากิและอิงคาภิรมย์ (Iwasaki and Ingkaphirom, 2005) มองว่ารูปปฏิเสธเป็นปรากฏการณ์ทางไวยากรณ์

และจัดให้ *เปล่า* เป็นคำวิเศษณ์ แสดงการปฏิเสธที่สามารถปรากฏลำพัง และเป็นคำลงท้ายคำถาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ตำราเหล่านี้ไม่ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของรูปปฏิเสธ *เปล่า* ในทางอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติไว้

ในกลุ่มงานวิจัยนั้นพบว่าม้งงานวิจัยในทางวากยสัมพันธ์ร่วมกับอรรถศาสตร์ เช่น สายสวาท อินทิแสน (Saisawat 1966) ปราณี กุลละวณิช (Pranee 1980) และวัชรระ โพธิสรณ์ (Watchara 1986) ซึ่งศึกษา *เปล่า* เฉพาะที่เป็นคำลงท้ายคำถามในบทสนทนา เช่น *หรือเปล่า* ในคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ (yes-no questions) และ *ใช่หรือเปล่า* ในคำถามต่อสร้อย (tag questions) โดยไม่ได้กล่าวถึง *เปล่า* ที่ปรากฏในผลัดที่เป็นการโต้ตอบการสนทนา ตลอดจนไม่ได้กล่าวถึง *เปล่า* ในทางวัจนปฏิบัติ

ส่วนงานวิจัย *เปล่า* ในทางวัจนปฏิบัตินั้น พบว่าณิชชา ชินชนามัน (Nitcha 2016) ศึกษาเจตนาในการใช้หน่วยคำ *เปล่า* ที่ปรากฏเฉพาะในเรื่องสั้นและนวนิยายไทยโดยใช้ทฤษฎีวัจนกรรมและความสุภาพ ณิชชาเก็บรวบรวมข้อมูล *เปล่า* ที่ปรากฏเฉพาะในผลัดที่สองหรือผลัดที่เป็นการตอบคำถามจากหมวดนวนิยายในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยไม่นำ *เปล่า* ที่ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของคำถาม เช่น *หรือเปล่า* มาวิเคราะห์ร่วมด้วย เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คือการนำ *ไม่* ซึ่งเป็นความหมายประจำรูปของ *เปล่า* มาแทนที่ *เปล่า* ที่ปรากฏในผลัดที่สอง หากแทนที่แล้วมีความหมายหักล้างถ้อยคำของผู้พูดในผลัดแรก แสดงว่า *เปล่า* แสดงเจตนาปฏิเสธ หากไม่มีความหมายหักล้างถ้อยคำของผู้พูดในผลัดแรก แสดงว่าผู้พูดใช้ *เปล่า* เพื่อแสดงเจตนาอื่น ผลการวิเคราะห์พบว่า *เปล่า* สื่อเจตนา 2 ประเภทใหญ่ คือ (1) เจตนาปฏิเสธ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ เจตนาปฏิเสธแบบตรง (ตัวอย่างที่ 9) และเจตนาปฏิเสธเพื่อปิดบังความจริง (ตัวอย่างที่ 10) และ (2) เจตนาบอกเล่า (ตัวอย่างที่ 11) ดังตัวอย่าง

(9) เซนต์ปีเตอร์: มีเมียหรือเปล่า

ชายแก่: เปล่า

(Thai Natonal Corpus 2014 cited in Nitcha 2016, 47)

(10) กรรม: น้ำเป็นอะไรไปนะ ร้องให้ทำไม

มะเฟือง: เปล่า (เขื่อน้ำตา) ไม่ได้ร้องสักหน่อย

(Thai Natonal Corpus 2014 cited in Nitcha 2016, 49)

(11) ริกโก้: ผู้ชายที่เข้ามาอยู่ในนี้ราวเดือนกว่า ๆ จะถึงเวรที่จะต้องไป

แสดงการต่อสู้กันให้เขาชม คุณยังไม่ได้เข้าเวรนั้นใช่ไหม

ไมเคิล: เปล่า ผมยังไม่ได้เข้าเวรนั้นเลย แต่คิดว่าคงอีกไม่ช้า

(Thai Natonal Corpus 2014 cited in Nitcha 2016, 51)

ตัวอย่างที่ (9) เป็นบทสนทนาที่ย่อมบาลชื่อเซนต์ปีเตอร์ถามชายชราที่เพิ่งเสียชีวิตมาว่ามีเมียหรือเปล่า ตัวอย่างนี้แสดงการใช้เกณฑ์การทดสอบของนิชชา ซึ่งนำ *ไม่* มาแทนที่ *เปล่า* แล้วพบว่าเกิดความหมายหักล้างกับถ้อยคำของเซนต์ปีเตอร์ในผลัดแรก จึงสรุปว่า *เปล่า* สื่อเจตนาปฏิเสธแบบตรง ต่างจากตัวอย่างที่ (10) ที่เมื่อนำ *ไม่* มาแทนที่ *เปล่า* แล้วเกิดการหักล้างถ้อยคำของผู้พูดในผลัดแรก แต่หากพิจารณาจากบริบทแล้วจะพบว่าผู้พูดในผลัดที่สองหรือมะเฟืองไม่ได้มีเจตนาปฏิเสธแบบตรง แต่มีเจตนาปกปิดความจริง ส่วนตัวอย่างที่ (11) นั้น นิชชาวิเคราะห์ว่าเมื่อนำ *ไม่* มาแทนที่ *เปล่า* แล้วไม่เกิดการหักล้างถ้อยคำของผู้ถามในผลัดแรก เพราะ *เปล่า* ที่ไมเคิลใช้นั้นสื่อความว่า ‘ไม่ได้เข้าเวร’ ตามที่ริกโก้ถามเชิงปฏิเสธว่า *คุณยังไม่ได้เข้าเวรนั้นใช่ไหม* นิชชาจึงสรุปว่า *เปล่า* สื่อเจตนาบอกเล่า อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่คำถามของริกโก้เป็นคำถามเชิงปฏิเสธอาจทำให้เกิดการตีความว่า การตอบของไมเคิลไม่ได้เป็นการปฏิเสธแบบตรง เนื่องจากผู้พูดไม่ได้มีเจตนาจะโต้แย้ง จึงสรุปว่าไมเคิลมีเจตนาแสดงการบอกเล่า แต่หากมองในอีกมุมหนึ่งก็เป็นไปได้มากกว่า ไมเคิลอาจจะมีเจตนาปฏิเสธแบบตรงว่ายังไม่ได้

เข้าเวรนั้นเลยได้เช่นกัน ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างประโยคคำถามในภาษาอังกฤษคือ *Have you done your work ?* กับ *Have you not done your work ?* มาประกอบการอธิบายจะสังเกตได้ว่า ไม่ว่าคำถามจะเป็นแบบแรกหรือแบบหลัง หากผู้พูดต้องการตอบรับก็จะตอบว่า *Yes, I have.* แต่หากต้องการปฏิเสธก็จะพูดว่า *No, I haven't.* ได้เหมือนกัน จึงเป็นไปได้ว่าการใช้ *เปล่า* ของไมเคิลในตัวอย่างที่ (11) นี้ไม่ได้แสดงการแย้งมูลบทของริโก้ที่คาดว่าไมเคิลน่าจะยังไม่ได้เข้าเวรไปแสดงการต่อสู้ตามที่นิซซากกล่าว แต่ไมเคิลอาจใช้ *เปล่า* เพื่อปฏิเสธว่าเหตุการณ์ที่ริโก้ถามถึงนั้นยังไม่ได้เกิดขึ้นจริง

นอกจากนี้นิซซายังกล่าวถึงกลวิธีการใช้ *เปล่า* เพื่อแสดงความสุภาพ 3 กลวิธี คือ กลวิธีการปฏิเสธแบบตรงไปตรงมา กลวิธีการให้เหตุผลประกอบ และกลวิธีการกลบเกลื่อน อย่างไรก็ตามงานวิจัยดังกล่าวไม่ได้เน้นศึกษาประเด็นทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของรูปปฏิเสธ *เปล่า* และไม่ได้กล่าวถึงรูปปฏิเสธ *เปล่า* ที่สามารถปรากฏหน้ากริยาสีซึ่งพบเฉพาะในบริบทการสนทนาที่เป็นการแก้ตัวในเชิงล้อเล่นเท่านั้น

3. การปรากฏของรูปปฏิเสธ *เปล่า* ในผลัดการสนทนา

เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาารูปปฏิเสธ *เปล่า* ที่ปรากฏในผลัดที่สองหรือผลัดที่เป็น การโต้ตอบการสนทนา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกล่าวถึงคู่ถ้อยคำ (adjacency pairs) และผลัดการสนทนา (turn) ร่วมด้วย กล่าวคือ ในบทสนทนาจะมีคู่ถ้อยคำที่เกิดมาจากผู้ร่วมสนทนา คู่ถ้อยคำมีลักษณะเป็นการตอบสนองกัน และแสดงให้เห็นการเชื่อมโยงในการสนทนา เช่น มีการถามและมีการตอบ หรือมีการทักทายแล้วมีการทักทายตอบ เป็นต้น (Schegloff and Sacks 1973, 295-296; Schiffrin 1994, 237-340; Jantima 1984, 29) เช่นเดียวกัน ผู้พูดได้ใช้รูปปฏิเสธ *เปล่า* ในการโต้ตอบเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมสนทนาที่ได้กล่าวถ้อยไว้ในผลัดการสนทนามาก่อนหน้า ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงข้อสังเกตที่น่าสนใจจากงานวิจัยของผู้เขียนคือข้อค้นพบที่ว่า ผู้พูดไม่ได้คำนึงว่าถ้อยคำของผู้ร่วม

สนทนาในผลิตภัณฑ์ก่อนหน้านี้จะเป็นคำถามหรือการบอกเล่า หากผู้พูดต้องการปฏิเสธข้อสงสัยหรือมูลบทของผู้ร่วมสนทนา ผู้พูดก็สามารถใช้ *เปล่า* ในการกล่าวปฏิเสธได้ ดังนี้

3.1 *เปล่า* ที่ใช้ในการโต้ตอบผลการสนทนาที่เป็นคำถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้พูดสามารถใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบผลการสนทนาที่เป็นคำถาม ทั้งที่เป็นคำถามปลายปิด คำถามปลายเปิด และคำถามลูกผสมซึ่งเป็นคำถามที่มีทั้งคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิดในคำถามเดียวกัน ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะขอลำดับถึงคำถามประเภทต่าง ๆ เป็นลำดับแรก โดยอ้างอิงจากอิwasaki และอิงคาภิรมย์ (Iwasaki and Ingkaphirom 2005) ที่กล่าวว่า คำถามมี 2 ประเภทหลัก คำถามประเภทแรกคือคำถามปลายปิด (closed questions/yes-no questions) เรียกอีกอย่างว่าคำถามแบบตอบรับ – ปฏิเสธ ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทย่อย 2 ประเภท ได้แก่ (1) คำถามปลายปิดซึ่งมีคำลงท้ายคำถามว่า *ไหม หรือเปล่า หรือยัง (แล้วหรือยัง/ยัง)* และ *หรือ* และ (2) คำถามต่อสร้อยซึ่งมีคำลงท้ายคำถามว่า *ใช่ไหม ใช่หรือเปล่า* และ *ไม่ใช่หรือ* คำถามประเภทที่สองคือคำถามปลายเปิด (open questions/question-word questions) หรือคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้กว้างกว่าคำถามปลายปิด แบ่งเป็นประเภทย่อย 3 ประเภท ได้แก่ (1) คำที่ใช้ถามเกี่ยวกับหน่วยนาม (nominal question words) ได้แก่ *ใคร* และ *อะไร* (2) คำที่ใช้ถามเกี่ยวกับหน่วยคุณศัพท์ (adjectival question words) ได้แก่ *ไหน* และ *กี่* และ (3) คำที่ใช้ถามเกี่ยวกับหน่วยวิเศษณ์ (adverbial question words) ได้แก่ *เมื่อไหร่* *เท่าไร* *อย่างไร/ยัง* และ *ทำไม*

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดสามารถใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบผลการสนทนาที่อยู่ในรูปคำถาม ทั้งที่เป็นคำถามปลายปิด คำถามปลายเปิด และคำถามลูกผสมได้

3.1.1 คำถามปลายปิด

(12) แม่: จะเติมน้ำหรือเปล่าลูก

ลูก: เปล่าค่ะแม่ หนูอิ่มแล้ว

(conversation 2)

(13) ดิน: พรุ่งนี้ต้องไปเรียนพิเศษหรือเปล่า

ลม: เปล่า

(conversation 3)

(14) งาม: นอนไม่หลับหรือลูก

หนูนา: ค่ะ หนูนาทำเสียงดังปลุกพ่อหรือคะ

งาม: เปล่า พ่อก็นอนไม่หลับเหมือนหนู

(Kingchat 2000, 429)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นการใช้คำถามปลายปิดในการถามคือ ตัวอย่างที่ (12) *จะเติมน้ำหรือเปล่าลูก* ตัวอย่างที่ (13) *พรุ่งนี้ต้องไปเรียนพิเศษหรือเปล่า* และตัวอย่างที่ (14) *หนูนาทำเสียงดังปลุกพ่อหรือคะ* โดยมีข้อน่าสังเกตว่า การใช้คำลงท้ายคำถาม เช่น *เปล่า หรือ และ หรือเปล่า* ดูเหมือนจะเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้ผู้ตอบเลือกตอบปฏิเสธว่า *เปล่า* ได้ ปรานี กุลละวณิชย์ (Pranee 1980) เรียกคำถามปลายปิดนี้ว่า “คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ” และแบ่งคำถามดังกล่าวออกเป็น 4 ชนิดตามคำลงท้ายคำถาม ได้แก่ *หรือ หรือเปล่า ใช่ไหม และ ไหม* ความแตกต่างของคำถามทั้ง 4 ชนิดนี้มีความเกี่ยวข้องกับสมมติฐาน (presupposition) ซึ่งเป็นลักษณะทางอรรถศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตั้งคำถาม ทำให้ผู้ถามเลือกใช้คำถามทั้ง 4 ชนิดในโอกาสที่แตกต่างกัน กล่าวคือ (1) คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่มีคำลงท้าย *หรือ* แสดงสมมติฐานว่าผู้ถามมีข้อเท็จจริง (asserted fact) ที่ทราบมาก่อนแล้ว แต่มีความแปลกใจในข้อมูลที่ได้รับซึ่งอาจจะขัดแย้งกับความเชื่อดั้งเดิม (presupposed belief) จึงถามเพื่อยืนยันข้อเท็จจริง เช่น *เขาสูงหรือ*

บางครั้งผู้ถามอาจใช้คำถามประเภทนี้ในการท้าทายโดยไม่ต้องการคำตอบจริงจิงเพราะทราบข้อเท็จจริงอยู่แล้ว เช่น *อาจารย์มาแต่เช้าหรือคะ* หรืออาจใช้ในการเชื้อเชิญ เช่น *คุณไม่ซื้อหรือคะ* (2) คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ที่มีคำลงท้าย *หรือเปล่า* แสดงสมมติฐานว่าผู้พูดทราบข้อเท็จจริงที่ไม่ได้มาจากผู้ร่วมสนทนา และอาจจะยังไม่เชื่อในเรื่องดังกล่าว จึงแสดงออกว่าตนมีความเป็นกลางและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนาได้ตอบคำถามด้วยตัวเอง เช่น *ดึก ไปชกพี่เขาหรือเปล่านั้น* คำถามประเภทนี้ดูเหมือนคำถามที่ไม่แสดงข้อกล่าวหา แต่ในบางครั้งอาจกลายเป็นการรุกร้าและคุกคามได้ เช่น *แล้วลือว่าแม่อ้วหรือเปล่า* (3) คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่มีคำลงท้าย *ใช่ไหม* แสดงสมมติฐานว่าผู้พูดแน่ใจในข้อเท็จจริงที่มีว่าถูกต้องแล้ว มักพบในการซักถามจำเลย เช่น *คุณไปที่บ้านหลังนั้นเวลา 5 โมงเช้าใช่ไหม* แต่ในบางกรณีอาจใช้ในการทำให้คนคล้อยตามหรือเห็นด้วย เช่น *คณะกรรมการเห็นด้วยกับผมใช่ไหมครับ* หรือแสดงการขอร้องหรือสั่งแบบสุภาพ เช่น *สุตาพร จะพิมพ์ข้อสอบให้พี่ใช่ไหมคะ* (4) คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่มีคำลงท้าย *ไหม* แสดงสมมติฐานว่าผู้พูดไม่มีข้อเท็จจริงและความไม่แน่ใจ เช่น *แม่จะซื้อตุ๊กตาให้ไหมนะ* คำถามชนิดนี้มักเป็นคำถามที่แสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน เช่น *มาลี เธอเห็นแหวนที่ฉันวางบนโต๊ะไหม* ซึ่งเป็นคำถามที่สุภาพและไม่รุกร้าเท่ากับการถามว่า *มาลี เธอเห็นแหวนที่ฉันวางบนโต๊ะใช่ไหม* บางครั้งคำถามชนิดนี้อาจแสดงความคาดหวังของผู้พูดด้วย เช่น *เธอชอบหนังสือที่ฉันให้ไหม*

การใช้รูปปฏิเสธ *เปล่า* ในการตอบคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธหรือคำถามปลายปิดดังที่กล่าวมาแล้วดูเหมือนการโต้ตอบการสนทนาตามปกติ กล่าวคือเมื่อมีการถามที่ให้เลือกตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ ผู้ตอบก็สามารถตอบรับหรือตอบปฏิเสธได้ ต่างจากการใช้ *เปล่า* ได้ตอบคำถามปลายเปิดในข้อ 3.1.2 ต่อไปนี้

3.1.2 คำถามปลายเปิด

(15) บัว: ใครโทรมาเหรอ

นพ: เปล่านี้

(conversation 4)

(16) มน: จะเอาอะไร

นพ: เปล่า

(conversation 5)

(17) แม่: จะออกไปไหนกันอีกเนี่ย

ลูก: เปล่าครับ

(conversation 6)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบคำถามปลายเปิดซึ่งผู้ถามมีมูลบทบางประการเกี่ยวกับสิ่งที่พูดและย่อมคาดหวังว่าจะได้รับคำตอบที่เจาะลึกขึ้นใจนั้นได้ แต่ผู้ตอบเลือกใช้ *เปล่า* ในการปิดช่องทางการให้ข้อมูล กล่าวคือในตัวอย่างที่ (15) บัวถามว่า *ใครโทรมาเหรอ* เพราะได้ยินเสียงนพคุยโทรศัพท์ จึงต้องการทราบชื่อผู้บุคคลที่นพคุยโทรศัพท์ด้วย แต่นพใช้ *เปล่า* ในการปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลใด ๆ ในตัวอย่างที่ (16) มนถามนพว่า *จะเอาอะไร* เพราะคาดว่านพน่าจะกำลังต้องการสิ่งของบางอย่าง จึงต้องการให้นพระบุนามวลีหรือสิ่งที่ต้องการ แต่นพกลับโต้ตอบคำถามเปิดด้วยการใช้ *เปล่า* ในการปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ (17) ซึ่งแม่ถามลูกว่า *จะออกไปไหนกันอีกเนี่ย* เพราะแน่ใจว่าลูกกำลังจะออกไปเที่ยวข้างนอก จึงต้องการทราบชื่อสถานที่ที่ลูกกำลังจะไป แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าลูกใช้ *เปล่า* ในการปฏิเสธเพื่อปิดช่องทางการให้คำตอบ ทำให้ผู้ถามไม่ได้ข้อมูลที่ต้องการทราบ

3.1.3 คำถามลูกผสม

ผู้วิจัยพบว่านอกจากผู้พูดจะใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบคำถามปลายเปิดและคำถามปลายเปิดแล้ว ผู้พูดยังสามารถใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบคำถามลูกผสม ซึ่งเป็นคำถามที่ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิดอยู่ในภายในคำถามเดียวกันได้ด้วย ดังตัวอย่าง

- (18) นิด: เธอไปรับไปส่งนุชบ่อย ๆ แบบนี้ แอบคิดอะไรกับเขาหรือเปล่า
พล: เปล่า ก็บ้านไปทางเดียวกัน ก็ให้ติดรถไปด้วย

(conversation 7)

- (19) นพ: ตกลงเสาร์อาทิตย์นี้เธอจะไปไหนหรือเปล่า
นิด: เปล่า

(conversation 8)

- (20) ลูก: หนูรักแม่นะ
แม่: มาอ่อนแบบนี้ จะเอาอะไรหรือเปล่า
ลูก: เปล่าค่ะ

(conversation 9)

จากตัวอย่างที่ (18 - 20) ข้างต้นจะเห็นว่าแต่ละคำถามมีทั้งคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิดอยู่ในคำถามเดียวกันกล่าวคือ มีการใช้คำถามปลายเปิดนำมาก่อน ตามด้วยคำถามปลายปิดซึ่งมีค่าลงท้ายคำถาม *หรือเปล่า* เช่น ในตัวอย่างที่ (18) *แอบคิดอะไรกับเขา + หรือเปล่า* ในตัวอย่างที่ (19) *ตกลงเสาร์อาทิตย์นี้เธอจะไปไหน + หรือเปล่า* และในตัวอย่างที่ (20) *จะเอาอะไร + หรือเปล่า* คำถามในลักษณะนี้เปิดโอกาสให้ผู้พูดตอบได้ทั้ง 3 แบบคือ ตอบรับ ตอบปฏิเสธ หรือตอบโดยการให้ข้อมูลตามแบบการตอบคำถามปลายเปิดได้

3.2 *เปล่า* ที่ใช้ในการโต้ตอบผลการสนทนาที่เป็นการบอกเล่า

นอกจากผู้พูดจะใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบคำถามดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังพบว่าผู้พูดสามารถใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบถ้อยคำที่เป็นการบอกเล่าได้ ดังตัวอย่าง

(21) ปิง: พี่จา สงสัยลินจะง่วงแล้วละ นิ่งนิ่งเชียว

ลิน: เปลาเลย ลินกำลังคิดว่าจะทำยังไงให้แม่ออมไปโรงพยาบาล
ต่างหาก

(conversation 10)

ในสถานการณ์นี้ ปิงเห็นลินนิ่งนิ่งไม่พูดจามาพักใหญ่แล้ว จึงเดาว่าลินอาจจะรู้สึกง่วงสังเกตได้ว่าถ้อยคำของปิงอยู่ในรูปของการบอกเล่า ไม่ใช่คำถาม แต่ลินก็สามารถตีความได้ว่าปิงกำลังมีความสงสัยอยู่ จึงปฏิเสธความคิดของเขาโดยการตอบว่า *เปล่า* และบอกว่าไม่ได้ง่วง แต่ที่ตนนิ่งไปเพราะกำลังคิดหาวิธีให้แม่ออมไปหาหมอที่โรงพยาบาล

(22) แสนบุญ: ผมคงต้องรีบกลับ ที่บ้านยังไม่เรียบร้อยดี ผมเสียใจมิเรียน...ที่
ผมและนายสินทำให้คุณต้องเสี่ยงอันตรายซ้ำแล้วซ้ำอีก

มิเรียน: ดิฉันเต็มใจช่วยค่ะ

แสนบุญ: เปลาเลย คุณเหมือนถูกบังคับให้ตกกระไดพลอยโจนมากกว่า
และดูเหมือนสถานการณ์มันจะเลวร้ายยิ่งขึ้นทุกที บอกตรง ๆ
ว่าผมไม่อยากให้คุณถลำลึกลงไปกว่านี้

(Kingchat 1999, 157-158)

ในสถานการณ์นี้ แสนบุญรู้สึกผิดที่ทำให้มิเรียนตกอยู่ในอันตรายหลายครั้งจากการที่มีคนแอบปองร้ายเขา แต่มิเรียนใช้ประโยคบอกเล่าในการโต้ตอบว่า *ดิฉันเต็มใจช่วยค่ะ* เพื่อชี้แจงให้แสนบุญทราบว่าเธอเต็มใจที่จะช่วยเหลือเขาแม้ว่าจะมีแต่เรื่องเสี่ยงภัยก็ตาม อย่างไรก็ตาม แสนบุญยังถ้อยคำของเธอด้วยปฏิเสธว่า *เปล่าเลย* เพื่อบอกว่ามิเรียน

จำเป็นต้องช่วยเขาเพราะเผชิญต้องมาอยู่ร่วมในเหตุการณ์ที่มีการปองร้ายตนทุกครั้ง ซึ่งดูเหมือนเป็นการตกกระไดพลอยโจน หรือเป็นสถานการณ์ที่บีบบังคับให้เริ่มต้องช่วยเหลือตนมากกว่า แสบุญจึงไม่อยากให้เธอตกอยู่ในอันตรายร่วมกับเขาอีกต่อไป

4. คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และวัจนปฏิบัติของ *เปลว*

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และวัจนปฏิบัติของรูปปฏิเสธ *เปลว* ไปพร้อมกัน เนื่องจากคุณสมบัติทั้งสามประการมีความสัมพันธ์กันในแง่ที่ตำแหน่งในการปรากฏของรูปปฏิเสธย่อมส่งผลต่อความหมายและการวิเคราะห์ขอบเขตของการปฏิเสธ รวมทั้งการสื่อความหมายในเชิงวัจนปฏิบัติด้วย

จากข้อมูล พบว่ารูปปฏิเสธ *เปลว* มักจะปรากฏในบริบทการสนทนา เห็นได้จากการที่ผู้พูดใช้ *เปลว* ในการโต้ตอบผลการสนทนาก่อนหน้าเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมสนทนา และจากการวิเคราะห์ *เปลว* ในแง่การปรากฏในทางวากยสัมพันธ์ พบว่า *เปลว* สามารถปรากฏลำพังในผลการสนทนาโดยไม่จำเป็นต้องมีคำแวดล้อม และสามารถปรากฏนำกริยาวิเศษณ์ได้ นอกจากนี้ *เปลว* ยังสามารถปรากฏร่วมกับคำลงท้ายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด – ผู้ฟังและคำลงท้ายบ่งชี้วัจนปฏิบัติได้

ในทางอรรถศาสตร์ *เปลว* เป็นคำเนื้อหา (content word) มีความหมายว่า ‘ว่าง ไม่มีอะไรนอกจากตัวของมันเองที่อ้างถึง ไม่มีสิ่งใดบรรจุหรือปรากฏร่วมด้วย’ เช่น *ขวดเปลว* และ *มือเปลว*; ‘อ้างว่าง ว่าเหว’ เช่น *เปลวเปลี่ยว* และ *เปลวใจ* ‘ไม่มี ไม่เป็นอย่างนั้น; ไม่มีข้อผูกพัน’ เช่น *ให้เปลว ได้เปลว* (Kanchana et al. 2005; Rajabandittayasatam 2013) ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า *เปลว* ไม่ได้มีขอบเขตการปฏิเสธทั้งในระดับหน่วยประกอบของประโยค และในระดับประโยค เนื่องจากผู้พูดใช้ *เปลว* ในการปฏิเสธถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนาในผลัดก่อนหน้านั้น

เปล่า ซึ่งมีความหมายในทางอรรถศาสตร์ว่า ‘ว่าง ไม่มีสิ่งใดบรรจุหรือปรากฏร่วมด้วย’ นี้ได้ถูกนำไปใช้เพื่อแสดงการปฏิเสธและทำหน้าที่อื่นในทางวัจนปฏิบัติ เห็นได้จากการที่ผู้พูดเลือกใช้ เปล่า เพื่อปฏิเสธมูลบทของผู้ร่วมสนทนาว่าไม่มีอะไร ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้น หรือเรื่องราวไม่ได้เป็นไปอย่างที่คุณร่วมสนทนาคิดหรือเชื่อ มีข้อน่าสังเกตว่าการที่ผู้พูดเลือกใช้ เปล่า นี้ไม่ได้เป็นเพียงการปฏิเสธถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนาที่อยู่ในรูปภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นการปฏิเสธเพื่อหักล้างความเชื่อ หรือมูลบทในทางวัจนปฏิบัติ (pragmatic presupposition)¹ หรือข้อมูลพื้นฐานร่วมกัน (common ground)² ว่าเรื่องราวมิได้เป็นเช่นนั้นเลย ดังตัวอย่าง

(23) กิ: ซ้อมัยพีน่า สวย ๆ ทั้งนั้นเลย

นา: (3.0)

กิ: พี่ชอบกระบอกเพชรไม่ใช่เหรอ

นา: เปล่านี

กิ: อ้าว ก็หนูเห็นพี่มีตั้งหลายตัน

นา: ที่เห็นว่าเยอะเต็มบ้านนั้นเพื่อนเอามาฝากทั้งนั้น

(conversation 11)

¹ มูลบทในทางวัจนปฏิบัติ (pragmatic presupposition) คือความเชื่อเบื้องต้นหรือความรู้พื้นฐานที่ผู้ร่วมสนทนามีร่วมกันโดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปภาษา มูลบทช่วยให้ผู้ร่วมสนทนาสามารถสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจ โดยไม่จำเป็นต้องพูดทุกสิ่งทุกอย่างออกมาเพราะผู้ร่วมสนทนาสามารถอาศัยบริบทในการตีความได้ (Kritsadawan and Theeranuch 2008, 41-45)

² สตอลเนคเคอร์ (Stalnaker 2002, 701) เรียกมูลบทในทางวัจนปฏิบัติว่า “ข้อมูลพื้นฐานร่วมกัน” หรือ “common ground”

บทสนทนานี้เกิดขึ้นในขณะที่กิและนากำลังเดินดูต้นไม้อยู่ที่ตลาดนัดสวนจตุจักร ก็ชวนนาซื้อต้นกระบองเพชรที่วางขายอยู่หน้าร้านเพราะก่อนหน้านี้เคยเห็นว่าที่บ้านของนามีต้นกระบองเพชรเป็นจำนวนมาก จึงตีความและสรุปเอาเองจากบริบทแวดล้อมที่ได้เห็นว่า นาต้องชอบต้นไม้ประเภทนี้มากทั้ง ๆ ที่น่ายังไม่เคยบอกก็เลย ในขณะที่น่ายังไม่ทันที่จะตอบรับหรือปฏิเสธคำชวนของกิ ก็ถามต่อด้วยความมั่นใจทันทีว่า *พี่ชอบกระบองเพชรไม่ใช่เหรอ* การกล่าวเช่นนี้ทำให้นาทราบทันทีว่ากิเข้าใจผิดมาตลอด เธอจึงรีบปฏิเสธว่า *เปล่า* นี้ การกล่าวปฏิเสธของนาในที่นี้ไม่ได้เป็นเพียงการปฏิเสธในระดับถ้อยคำเท่านั้น แต่เป็นการปฏิเสธที่ไปหักล้างความเชื่อและมูลบทของกิที่มีมาก่อนหน้านี้ว่าไม่จริง หรือไม่เช่นนั้นเลย แต่เนื่องจากกิเข้าใจผิดมานานแล้ว จึงรู้สึกประหลาดใจและยังไม่ค่อยเชื่อการปฏิเสธดังกล่าว เห็นได้จากการกล่าวแย้งโดยหาหลักฐานมายืนยันว่า *อ้าว ก็หนูเห็นพี่มีตั้งหลายต้น* เพราะก็ไม่เชื่อว่านาจะไม่ชอบกระบองเพชรได้อย่างไร ในเมื่อมีต้นกระบองเพชรจำนวนมากขนาดนั้น นาจึงต้องอธิบายเพิ่มเติมว่าความจริงแล้วเธอไม่ได้ชอบต้นกระบองเพชร แต่การที่เธอมีต้นไม้ชนิดนี้จำนวนมากนั้นเป็นเพราะเพื่อน ๆ ชอบซื้อหามาให้เอง

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า *เปล่า* ไม่ได้มีขอบเขตการปฏิเสธทั้งในระดับประโยค และระดับหน่วยประกอบของประโยคแต่อย่างใด เนื่องจากผู้พูดใช้ *เปล่า* ในการปฏิเสธถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนาในผลการสนทนาก่อนหน้านั้น และจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้พูดเลือกใช้ *เปล่า* ที่มีความหมายประจำคำว่า ‘ว่าง ไม่มีสิ่งใดบรรจุ’ ในเชิงรูปธรรมมาใช้ในการปฏิเสธความเชื่อหรือมูลบทของผู้ฟังในเชิงนามธรรมว่า เรื่องที่ผู้ฟังคิดเชื่อ หรือมีสมมติฐานอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเป็นเรื่องไม่จริง เรื่องราวไม่ได้เป็นเช่นนั้น หรือไม่มีอะไรเช่นนั้น หากเปรียบเทียบความเชื่อของผู้ฟังเป็นสิ่งที่บรรจุอยู่ในภาชนะ การปฏิเสธความเชื่อดังกล่าวก็เปรียบเสมือนการกล่าวแย้งว่าความจริงแล้วภาชนะนั้นว่างเปล่า ไม่มีของสิ่งนั้นอยู่ตามที่ผู้ฟังคาดคิดไว้นั่นเอง

ในประเด็นที่เกี่ยวกับกล่าวปฏิเสธถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนา ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจว่า ผู้พูดสามารถใช้ *เปล่า* ในการปฏิเสธได้ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น ตัวอย่างที่ (24 - 25) เหตุการณ์ในปัจจุบัน เช่นตัวอย่างที่ (26 - 27) รวมถึงใช้การ *เปล่า* ปฏิเสธบริบทที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง (irrealis contexts) ได้ (Iwasaki and Ingkaphirom 2005, 332-333) เช่นตัวอย่างที่ (28 - 29)

(24) ปีม: แอบกินขนมอีกแล้วใช่ไหม

เอ: เปล่า

(conversation 12)

(25) ยาย: มุกเอาอาหารหมาไปให้แมวกินหรือลูก

มุก: เปล่าคะ สงสัยจะเป็นน้องม่อนคะยาย

(conversation 13)

(26) แม่: ตุการ์ตูนอยู่ล๊ะลี

ลูก: เปล่านะแม่ นี่ ๆ มาดูหน้าจอเลย

(conversation 14)

(27) นพ: ช่วยแปลงงานให้หน่อยได้ไหม ทำงานอยู่หรือเปล่า

นา: เปล่า ๆ เอามาสิ

(conversation 15)

(28) มด: จะไปซื้อทุเรียนอีกหรือ

มน: เปล่า จะซื้อผัก แล้วก็ฝรัง ว่าจะลดความอ้วน

(conversation 16)

(29) นา: จะไปเป็นนักการเมืองแบบพ่อหรือ

นิต: เปล่าเลย

(conversation 17)

นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้พูดสามารถใช้ *เปล่า* ปฏิเสธได้ทั้ง 2 กรณีต่อไปนี้คือ (1) กรณีที่ผู้ร่วมสนทนาไม่ได้ตั้งสมมติฐานหรือไม่ได้คาดการณ์ใด ๆ ในเรื่องที่กำลังกล่าวถึง เช่น ตัวอย่างที่ (30 - 31) และ (2) กรณีที่ผู้ร่วมสนทนาดังสมมติฐานในการสนทนา เช่น ตัวอย่างที่ (32 - 33) ดังนี้

(30) แม่: รถติดหรือเปล่าลูก

ลูก: เปล่าค่ะแม่

(conversation 18)

บทสนทนาในตัวอย่างข้างต้นเกิดขึ้นในเวลาประมาณ 19.30 น. ในขณะที่ผู้เป็นแม่กำลังนั่งดูโทรทัศน์ ลูกสาวก็กลับมาจากที่ทำงานในเวลาใกล้เคียงกันเหมือนทุกวัน การถามของแม่เป็นเพียงการทักทายลูกตามปกติ ไม่ได้มีการตั้งสมมติฐานมาก่อนว่ารถจะติดหรือไม่ อย่างไร การปฏิเสธของลูกจึงเป็นการปฏิเสธที่เป็นการโต้ตอบการทักทายของแม่ตามธรรมดาเท่านั้น

(31) นิล: ขอสอบยากหรือเปล่า

นพ: เปล่าครับ ทำได้หลายข้อเลยครับ

(conversation 19)

ในบทสนทนานี้ นิลมารอรับนพซึ่งมาสอบเรียนต่อ เมื่อจบสอบเสร็จ นิลก็ถามนพว่าขอสอบยากหรือไม่โดยไม่ทราบว่าคุณกำลังรู้สึกเช่นไรและไม่ได้ตั้งสมมติฐานมาก่อนว่าขอสอบจะยากหรือไม่เพราะตนไม่มีความรู้ภูมิหลังเรื่องการสอบเช่นนี้มาก่อน แต่นิลถามนพเพราะต้องการทราบข้อมูลดังกล่าวจริง ๆ

(32) เม่น: ไปวิ่งสวนลุมฯ มาหรือ

มด: เปล่า

(conversation 20)

จากตัวอย่างข้างต้น มตทราบมาก่อนว่า เม่นมักไปวิ่งออกกำลังกายที่สวนลุมพินีเป็นประจำ เมื่อเห็นเม่นเดินผ่านมาในชุดกีฬาซึ่งเปียกเป็นบางส่วนก็เดาว่าน่าจะเป็นเหงื่อจากการวิ่ง และคาดว่าเม่นน่าจะวิ่งที่สวนลุมพินีมาแล้ว มตจึงถามเพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าวของตน แต่มตใช้ *เปล่า* เพื่อปฏิเสธว่าเรื่องราวไม่ได้เป็นไปอย่างที่เม่นคิด

(33) เพื่อนร่วมงาน: วันนี้กลับเร็วจังพี่เปิด มินัดหรือคะ

บัวบูชา: เปล่า ไม่ได้มินัดหรอก พอดีพี่ย้ายบ้านไปอยู่ไกลกว่าเดิม
นะ เลยรีบกลับ ไม่จันรถติดกว่าจะถึงบ้านคงฟุ่มสองฟุ่ม
ไม่อยากให้พ้ออยู่คนเดียว

(Duangtawan 2011, 100 - 101)

ในบทสนทนาข้างต้น เพื่อนร่วมงานเห็นว่าวันนี้บัวบูชารีบเก็บของกลับบ้านทันทีที่เลิกงานตอน 5 โมงเย็น ต่างจากทุกวันที่มักจะนั่งทำงานต่อ จึงคาดว่าบัวบูชารีบกลับเพราะมินัด เห็นได้จากการถามว่า *วันนี้กลับเร็วจังพี่เปิด มินัดหรือคะ* แต่บัวบูชาใช้รูปปฏิเสธ *เปล่า* ตอบปฏิเสธสมมติฐานของเธอและอธิบายว่าที่รีบกลับบ้านเพราะเป็นห่วงพ่ο ไม่ได้รีบเพราะมินัดกับคนอื่น จากตัวอย่างที่ (30 - 33) ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนาจะได้มีการตั้งสมมติฐานไว้หรือไม่ก็ตาม ผู้พูดก็สามารถตีความและใช้ *เปล่า* ในการโต้ตอบได้เนื่องจากทั้งผู้พูดและผู้ฟังต่างก็มีข้อมูลพื้นฐานร่วมกัน (background information) ในเรื่องที่กำลังกล่าวถึงตลอดเวลาที่มีการสนทนา หรือที่สตาลเนคเคอร์ (Stalnaker 2002, 701) เรียกว่า “common ground”

นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้ *เปล่า* ไม่จำเป็นต้องใช้ในกรณีที่เป็นการปฏิเสธค่าความจริง-เท็จ (truth value) เท่านั้น ผู้พูดสามารถใช้ *เปล่า* ในการปฏิเสธความสงสัยสมมติฐาน หรือมูลบทของผู้ร่วมสนทนาซึ่งอาจไม่ใช่เรื่องถูกหรือผิดได้เนื่องจากขอบเขตการปฏิเสธของ *เปล่า* มิได้อยู่ในระดับคำ วลี หรือประโยค แต่ผู้พูดเลือกใช้ *เปล่า* เพื่อ

ปฏิเสธในระดับวัจนปฏิบัติ (pragmatic negation) มากกว่าที่จะเป็นการปฏิเสธเฉพาะรูปภาษาที่ปรากฏรวม (linguistic negation) ดังเช่นรูปปฏิเสธ *ไม่* ที่เมื่อนำไปวางไว้หน้าคำใดก็มักจะปฏิเสธคำนั้น การที่ผู้พูดเลือกใช้ *เปล่า* ในการปฏิเสธข้อสงสัยหรือมูลบทของผู้ร่วมสนทนา และทำหน้าที่อื่น ๆ ในบทสนทนานั้นสอดคล้องกับแนวคิดในทางวัจนปฏิบัติที่มองว่าการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงค่าความจริง-เท็จเสมอไปเนื่องจากความสำคัญในการกล่าวถ้อยคำนั้นอยู่ที่เจตนาในการสื่อสารมากกว่า (Austin 1962; Searle 1969; 1979)

ออสติน (Austin 1962, 5) เสนอแนวคิดว่า ผู้พูดมิได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อความเท่านั้น แต่ผู้พูดใช้ภาษาเพื่อกระทำบางสิ่งด้วย เขาแบ่งถ้อยคำออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ถ้อยคำแสดงความจริงเท็จ (constatives) ซึ่งสามารถตัดสินค่าความจริง-เท็จได้ เช่น ถ้อยคำ *เขากำลังวิ่ง* จะเป็นจริงเมื่อเขาวิ่ง ส่วนถ้อยคำประเภทที่สองคือ ถ้อยคำบ่งการกระทำ (performatives) หรือที่เรียกว่า “วัจนกรรม” (speech act) ซึ่งไม่สามารถตัดสินค่าความจริง-เท็จได้ เพราะการกล่าวถ้อยคำเป็นการกระทำบางสิ่งบางอย่าง เช่น ถ้อยคำ *ฉันเสียใจ* ไม่สามารถตัดสินค่าความจริง-เท็จได้เนื่องจากผู้พูดกล่าวถ้อยเพราะต้องการขอโทษ ออสตินได้แบ่งวัจนกรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) วัจนกรรมตรงตามคำ (locutionary act) คือถ้อยคำที่กล่าวออกมามีความหมายตรงตามหน่วยทางภาษาที่มาประกอบกันตามรูปแบบไวยากรณ์ (2) วัจนกรรมปฏิบัติ (illocutionary act) คือการกระทำบางสิ่งบางอย่างผ่านทางถ้อยคำอันเกิดมาจากเจตนาของผู้พูดที่ทำให้เกิดการกล่าวถ้อย และ (3) ผลวัจนกรรม (perlocutionary act) คือการกระทำของผู้พูดที่มีผลให้ผู้ฟังกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่เกิดขึ้นก็ได้

การที่จะทำให้การกล่าวถ้อยเป็นการกระทำตามเจตนาของผู้พูดตามแนวคิดของออสตินนั้นต้องอาศัยเงื่อนไขทางบริบทที่เรียกว่า “เงื่อนไขความเหมาะสม” (felicity conditions) ได้แก่ (1) การมีธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับ มีสถานการณ์และบุคคลที่

เหมาะสม กล่าวคือบุคคลนั้น ๆ มีความเชื่อและความรู้สึกตามที่ได้กล่าวถ้อย (2) กระบวนการปฏิบัติถูกต้องและสมบูรณ์ (3) ความจริงใจในการกล่าวถ้อยและความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามถ้อยคำที่กล่าวเพื่อให้เกิดผลตามนั้น ยกตัวอย่างเช่น ในพิธีตั้งชื่อเรือจะต้องมีผู้ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้นที่จะสามารถตั้งชื่อเรือได้ หรือในพิธีแต่งงานตามศาสนาคริสต์ จะมีบาทหลวงเป็นผู้ดำเนินพิธีการ และมีเพียงเจ้าบ่าว-เจ้าสาวเท่านั้นที่จะสามารถพูดว่า *I do* ในการตอบคำถามว่าจะรับอีกฝ่ายเป็นสามีหรือภรรยา ทั้งนี้การกล่าวถ้อยนั้นต้องกล่าวด้วยความจริงใจและตั้งใจจะปฏิบัติตามคำพูดที่กล่าว หากถ้อยคำที่ใช้แสดงวัจนกรรมไม่เป็นไปตามเงื่อนไขก็จะถือว่าเป็นถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้พูดเลือกใช้ *เปล่า* เพื่อทำหน้าที่ปฏิเสธและทำหน้าที่อื่น ๆ ตามเจตนาที่ต้องการ กล่าวคือ [*เปล่า* + (คำลงท้าย¹)] แสดงวัจนกรรมการปฏิเสธ ปิดบังความจริง ตัดบท และแก้ตัว ในขณะที่ [*เปล่า* + กริยาวลี + (คำลงท้าย)] แสดงวัจนกรรมการแก้ตัวในบริบทที่เป็นการล้อเล่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้ *เปล่า* ในกรณีที่ไม่ได้เป็นการปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมานั้นไม่มีเงื่อนไขที่เหมาะสมในแง่ที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำที่ไม่สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และความจริงที่เกิดขึ้น เพราะผู้พูดมีเจตนาอื่นในการสื่อสาร ซึ่งในการวิจัยนี้พบว่าผู้พูดใช้ *เปล่า* เพื่อต้องการตัดบท และปิดบังความจริงหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น ทั้งที่ทราบดีว่าความจริงขัดแย้งกับถ้อยคำที่ตนกำลังกล่าว รวมทั้งใช้ *เปล่า* เพื่อแก้ตัวว่าไม่ได้กระทำบางสิ่งบางอย่างตามที่ผู้ร่วมสนทนากล่าวหาทั้งที่ในความเป็นจริงนั้นผู้พูดอาจกระทำสิ่งนั้นไปแล้ว

¹ คำลงท้าย (final particles) หรือที่คุก (Cooke 1989) เรียกว่าคำลงท้ายประโยค (sentence particles) เป็นหน่วยคำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายประโยค เช่น *นะ นี่ หรือ กะ ครับ หรือ และ หรือเปล่า* มีหน้าที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบริบททางภาษา บริบททางสถานการณ์ และแสดงทัศนคติของ ผู้พูดต่อสิ่งที่กล่าวถึง (Noss 1964; Bhamoraput 1972; Cooke 1989)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้หลักการในการให้ความร่วมมือในการสนทนา (Cooperative Principle) ของไกรซ์ (Grice 1975, 45-47) มาวิเคราะห์ร่วมด้วย หลักการนี้ประกอบด้วย หลัก (maxims) 4 หลัก คือ (1) หลักด้านปริมาณ (Quantity) หมายถึงปริมาณของข้อมูลที่จำเป็น ประกอบด้วยหลักย่อย 2 หลัก คือ ให้ข้อมูลเท่าที่จำเป็น และอย่าให้ข้อมูลเกินความจำเป็น (2) หลักด้านคุณภาพ (Quality) หมายถึงการให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ประกอบด้วยหลักย่อย 2 หลัก คือ อย่าพูดในสิ่งที่คุณเชื่อว่ามีผิดและอย่าพูดในสิ่งที่คุณขาดหลักฐาน (3) หลักด้านความสัมพันธ์ (Relation) หมายถึงการพูดในสิ่งที่เกี่ยวข้อง และ (4) หลักด้านลักษณะ (Manner) หมายถึงการพูดให้เข้าใจได้อย่างกระจ่างชัด ประกอบด้วยหลักย่อย 4 หลัก คือ หลีกเลี่ยงคำพูดคลุมเครือ หลีกเลี่ยงการพูดกำกวม พูดให้สั้นและกระชับ และพูดเป็นลำดับ อย่างไรก็ตาม ไกรซ์กล่าวว่าในบางครั้งอาจมีการละเมิดหลักการดังกล่าวได้ และการที่ผู้พูดไม่ปฏิบัติตามหลักการในการให้ความร่วมมือในการสนทนานี้ไม่ได้แสดงว่าผู้พูดไม่ให้ความร่วมมือในการสนทนา แต่แสดงว่าผู้พูดมีเจตนาอื่นในการสื่อสาร จากข้อมูลพบว่า ในกรณีที่ผู้พูดไม่ได้ใช้ *เปล่า* เพื่อปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมานั้น ผู้พูดได้ละเมิดหลักด้านปริมาณโดยการปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลที่จำเป็น และละเมิดหลักด้านคุณภาพด้วยการไม่พูดความจริงเพราะมีเจตนาที่จะปิดบังความจริง ดัดบท และแก้ตัว

ในหัวข้อ 4.1 และ 4.2 ต่อไปนี้จะกล่าวถึงการปรากฏรูปปฏิเสธ *เปล่า* สองรูปแบบ คือ [*เปล่า* + (คำลงท้าย)] และ [*เปล่า* + กริยาวลี + (คำลงท้าย)] โดยคำลงท้ายที่สามารถปรากฏร่วมกับ *เปล่า* มี 2 ประเภท คือ คำลงท้ายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด-ผู้ฟัง¹

¹ คำลงท้ายแสดงสถานภาพเป็นคำลงท้ายที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด-ผู้ฟัง (Cooke 1989) แบ่งเป็น 2 ประเภท

- 1) คำลงท้ายแสดงความสุภาพ: แสดงให้ทราบว่าผู้พูดคำนึงถึงความสุภาพในการสนทนา ได้แก่ *ครับ ค่ะ ฮะ ฮ่ะ*
- 2) คำลงท้ายแสดงความสนิทสนม: แสดงการวางตัวระหว่างผู้พูดกับผู้สนทนาว่าผู้พูดให้ความสนิทสนมกับผู้ร่วมสนทนา ได้แก่ *จ๊ะ วะ ยะ*

เช่น *ครับ ค่ะ ะ* และ *ยะ* และคำลงท้ายบ่งชี้วัจนปฏิบัติ¹ (pragmatic particles) ได้แก่ *นะ นี่ ทรอก ทรอกนะ เลย เลยนะ สักหน่อย* และ *ไง* คำลงท้ายทั้ง 2 ประเภทนี้มีได้ทำให้ความหมายของถ้อยคำเปลี่ยนแปลงไป เพียงแต่ผู้พูดสามารถเลือกใช้คำลงท้ายเพื่อช่วยเสริมความให้กับถ้อยคำที่กล่าว กล่าวคือ คำลงท้ายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด-ผู้ฟัง แสดงความสุภาพและความสนิทสนมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ในขณะที่คำลงท้ายบ่งชี้วัจนปฏิบัติแสดงการประเมินสถานการณ์หรือการคาดการณ์ของผู้พูดที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ผู้ร่วมสนทนาและเรื่องที่ต้องการสื่อ (Iwasaki and Ingkaphirom 2005, 187) ในกรณีที่คำลงท้ายทั้ง 2 ประเภทปรากฏร่วมกัน พบว่าคำลงท้ายบ่งชี้วัจนปฏิบัติจะปรากฏหน้าคำลงท้ายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด-ผู้ฟังเสมอ

4.1 [*เปล่า* + (คำลงท้าย)]

เปล่า ที่ปรากฏในผลัดที่เป็นการโต้ตอบการสนทนานั้นสามารถปรากฏลำพังในผลัดโดยไม่จำเป็นต้องมีคำอื่นแวดล้อม หรืออาจปรากฏร่วมกับคำลงท้ายได้ โดย [*เปล่า* + (คำลงท้าย)] แสดงวัจนกรรมการปฏิเสธ ปิดบังความจริง ตัดบท และแก้ตัว ดังตัวอย่าง

(34) ครู: น้องม่อนเป็นอะไรคะ ปวดขาหรือเปล่าคะ

ม่อน: เปล่าครับ เมื่อย ๆ นิดหน่อยครับ

(conversation 21)

จากตัวอย่าง ครูสงสัยว่าเด็กขายน้องม่อนอาจกำลังปวดขาเพราะสังเกตเห็นว่าเขากำลังมือลูบคลำขาหลายครั้ง จึงเข้าไปถามม่อนว่าปวดขาหรือไม่ แต่ม่อนใช้ *เปล่า* เพื่อปฏิเสธมูลบทของครูอย่างตรงไปตรงมา และบอกว่าตนแค่รู้สึกเมื่อยขา ไม่ได้ปวดขาอย่างที่ครูคิด ส่วนคำลงท้ายแสดงความสุภาพ *ครับ* ที่ม่อนใช้ก็มีได้ทำให้ความหมายของถ้อยคำโดยรวม

¹ พชรินทร์ ปิยะสันติวงศ์ (Peyasantiwong 1981, 227) เรียกว่า “คำลงท้ายแสดงอารมณ์และความรู้สึก” (mood particles)

เปลี่ยนไป นอกจากจะแสดงให้เห็นว่าผู้พูดต้องการรักษาความสุภาพและให้ความเคารพผู้ฟังซึ่งเป็นครูของตน

(35) หนูนา: น้ารามคะ

ราม: อ้าว ไม่ได้เข้าไปในอำเภอกับแป้นเขาหรือหนูนา

หนูนา: เปล่าคะ หนูนาอยู่ซักผ้า จัดห้อง พonganเสร็จไม่รู้จะทำอะไร
เลยเดินมาที่นี่ จะมาช่วยน้ารามทำสวนครัวนะคะ

(Kingchat 2000, 126)

จากบทสนทนาข้างต้น รามคาดว่าในวันหยุดเช่นนี้หนูนาน่าจะเข้าไปในเมืองกับเพื่อนคนงานที่ชื่อแป้น เมื่อเห็นหนูนามายืนเรียกตนหน้าบ้านก็รู้สึกแปลกใจจนต้องถามว่า อ้าว ไม่ได้เข้าไปในอำเภอกับแป้นเขาหรือหนูนา หนูนาจึงปฏิเสธความเข้าใจผิดของรามด้วยการตอบปฏิเสธตามตรงว่า เปล่าคะ และให้เหตุผลว่าตนอยู่บ้านเพื่อซักผ้าและจัดห้อง จึงไม่ได้เข้าไปเที่ยวในเมืองกับเพื่อนอย่างที่รามคิด ส่วนการใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพ คะ ร่วมกับ เปล่า ของหนูนานั้นก็ได้ทำให้ความหมายของถ้อยคำที่เธอกล่าวเปลี่ยนไป นอกจากจะแสดงให้เห็นว่าเธอต้องการรักษาความสุภาพในการสนทนากับน้ารามซึ่งเธอรักและเคารพ

(36) ตฤณ: เมื่อคืน รีบปิดไฟ กลัวร้องไห้แล้วมีคนเห็นหรือ

บัวบูชา: ฉันไม่ได้ร้องไห้ซักหน่อย

ตฤณ: แล้วทำอะไร

บัวบูชา: ไม่ได้ยืนแอบดูใครก็แล้วกัน

ตฤณ: ผิดกับผม อุตสาห์ยืนขาแข็งแอบดูทั้งคืน นี่กว่าจะมีอะไรไว้บ ะ

แวม ะ ให้เห็นบ้าง ก็ไม่ยักจะมี นอนไม่หลับเลย

บัวบูชา: ไรจิด นิสัยไม่ดี

ตฤณ: อย่างน้อย ผมแอบดูก็ยอมรับว่าแอบดู ไม่เหมือนใครบางคน
หกรอก ปากแข็ง

บัวบูชา: ฉันทเปล่านะ

ตฤณ: แล้วทำไมปิดไฟเร็ว ทุกทีผมเห็นพอปิดไฟข้างล่างขึ้นมาข้างบนก็
อีกเป็นนานสองนานกว่าจะปิดไฟนอน เมื่อคืนขึ้นมาไม่ถึงห้า
นาทีกี่ปิดไฟแล้ว สารภาพมาซะดี ๆ เอะว่าแอบดูผมอยู่
เหมือนกัน

บัวบูชา: ไม้ !

ตฤณหัวเราะเสียงดังก้องสวนก่อนออกวิ่งนำหน้า ทั้งยังหันมาทำ
หน้าตาล้อหลอกด้วยแล้ว บัวบูชายิ่งโกรธและขัดเงินที่ชายหนุ่มทำเหมือน
“รู้” ว่าเมื่อคืนหลอนปิดไฟแล้วยืนแอบมองเขาอยู่ท่ามกลางความมืดเป็น
นานสองนาน

(Duangtawan 2011, 341)

จากตัวอย่างข้างต้น ตฤณหรือไม้กล่าวหาบัวบูชาว่า ในคืนที่ผ่านมาบัวบูชาได้แอบดู
ตนจากบ้านของเธอ เขากล่าวสนับสนุนความเชื่อของตนเองด้วยการอ้างว่า เขาเห็นเธอ
ปิดไฟห้องนอนเร็วกว่าปกติ ซึ่งเท่ากับเป็นการจับผิดและไล่ต้อนให้บัวบูชาจนมุม และ
ยอมรับกับเขาว่าที่เธอรีบปิดไฟในห้องนอนเร็วเป็นเพราะแอบดูเขาจริง แต่บัวบูชาปฏิเสธ
ข้อกล่าวหาด้วยการบอกว่า ฉันทเปล่านะ เพื่อแก้ตัวและกลบเกลื่อนว่าตนไม่ได้กระทำ
อย่างที่ไม้คิดแม้แต่น้อย ส่วนคำลงท้ายเชิงวัจนปฏิบัติ *นะ* ช่วยเสริมความและแสดงให้เห็น
ทราบว่า ผู้พูดต้องการให้ข้อมูลใหม่แก่ผู้ฟังว่าเรื่องราวไม่ได้เป็นอย่างที่เขาคิด โดยผู้พูด
คาดว่าในขณะที่สนทนากันนั้น ผู้ฟังอาจจะยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาก่อน หรือ

อาจจะยังนึกไม่ออก แต่ผู้พูดคาดว่าผู้ฟังจะสามารถนึกออกหรือเข้าใจได้จากบริบททางภาษาหรือสถานการณ์แวดล้อม¹

- (37) ตวง: นั่งเหม่อ ๆ แบบนี้มีอะไรอยู่ในใจหรือเปล่า
 น้อย: เปล่าฮะ

(conversation 22)

จากตัวอย่างข้างต้น น้อยกำลังเครียดที่สามีแอบไปมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่น เมื่อตวงเห็นน้อยนั่งเหม่อก็คาดว่าน้อยน่าจะมีปัญหาบางอย่าง จึงถามด้วยความห่วงใย แต่ น้อยใช้ *เปล่า* ในการปฏิเสธเพื่อปิดบังความจริง เพราะไม่อยากให้คนอื่นทราบปัญหาภายในครอบครัวของตน เห็นได้จากการที่น้อยตอบปฏิเสธมุขของตวงแต่เพียงสั้น ๆ ว่า *เปล่าฮะ* แล้วไม่ยอมพูดอะไรต่ออีก ส่วนการใช้ *ฮะ* ของน้อยนั้นแสดงความสนิทสนมกับตวงซึ่งเป็นผู้ร่วมสนทนาโดยไม่ได้ทำให้ความหมายของถ้อยคำเปลี่ยนไปจากเดิม

- (38) ภรรยา: คุณเป็นอะไรคะ
 สามี: เปล่านี้

(conversation 23)

ในสถานการณ์นี้ภรรยาเห็นสามีมีท่าทีที่ผิดปกติ แม้จะไม่ทราบแน่ชัดว่าสามีมีปัญหาอะไร แต่ค่อนข้างแน่ใจว่าสามีต้องมีปัญหาบางอย่างแน่นอน เธอจึงถามเขาว่า *คุณเป็นอะไรคะ* แต่เขาไม่ต้องการให้เธอรู้ว่าเขากำลังมีปัญหาในที่ทำงาน จึงเลี่ยงที่จะบอกความจริงด้วยการพูดปิดบังว่า *เปล่านี้* เพื่อให้ข้อมูลใหม่ที่แย้งมุขของภรรยา และบอกให้ทราบว่าเป็นเรื่องราวไม่ได้เป็นไปอย่างที่เขาคิด ส่วนการใช้คำลงท้ายบ่งชี้วัจนปฏิบัติ *นี่*

¹ เชฟ (Chafe 1994, 72-73) เรียกข้อมูลเช่นนี้ว่า “ข้อมูลที่มีสถานภาพกึ่งพร้อมปฏิบัติการ” (semi-active) สอดคล้องกับที่ปัทมา วสวานนท์ (Pattama 1996) และวัชรพล บุพนิมิต (Watcharapon 1996) ได้ศึกษาไว้

แสดงการชี้แจงและยืนยันข้อเท็จจริงต่อคำถาม โดยผู้พูดคาดว่าผู้ฟังยังไม่รู้ หรือยังไม่ตระหนักในเรื่องดังกล่าวมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัชรพล (Watcharapon 1996, 117)¹

(39) นพ: ทำหน้าบึ้งแบบนี้สงสัยจะงอน

นา: เปล่า

นพ: เปล่าอะไร ก็เห็นอยู่ว่าอยู่ดี ๆ ก็หน้างอ ไม่พูดไม่จา

นา: เปล่า ไปอาบน้ำก่อนนะ

(conversation 24)

จากตัวอย่างข้างต้น นพทราบดีว่านาเป็นคนซึ่งอ่อนและเมื่อเห็นนาทำหน้างอ จึงสันนิษฐานว่านาต้องกำลังงอนตนแน่นอน แต่เมื่อพบเหตุที่เล่นทีจริงด้วยการใช้ประโยคบอกเล่าว่า *ทำหน้าบึ้งแบบนี้สงสัยจะงอน* นาก็รีบปฏิเสธสั้น ๆ ห้วน ๆ ในครั้งแรกว่าไม่ได้งอน เมื่อณยังคงพูดซ้ำขึ้นต่อ นาก็ปฏิเสธซ้ำเป็นครั้งที่สองว่า *เปล่า* เพื่อรีบตัดบทและบอกว่าจะไปอาบน้ำทันทีโดยไม่ยอมรับว่างอน และไม่ยอมบอกว่างอนนพเรื่องอะไร

(40) บัวบูชา: หัวปลีกับใบบัวบกที่ยาขวัญใช้มาเก็บ อยู่แถวไหน ทำไมเดินไกลจัง

ตฤณ: อยู่แถวหลังบ้านย่า

บัวบูชา: อ้าว...แล้วพาเดินมาตั้งไกลทำไม

ก็ถ้าตฤณบอกไปอย่างใจคิด บัวบูชาจะว่าอย่างไรบ้างนะ หล่อนจะหาว่าเขาบ้าหรือเปล่า หากบอกไปว่าใจจริงแล้วเขาอยากพาหล่อนเดินเป็นวงกลมรอบสวนของยาขวัญสักสิบหรือยี่สิบรอบด้วยซ้ำไป

บัวบูชา: ถามทำไมไม่ตอบ ยี่มอะไร

¹ ต่างจากอิwasaki และ Ingkaphirom (Iwasaki and Ingkaphirom 2005, 203) ที่กล่าวว่าผู้พูดใช้ *นี่* ในกรณีที่ผู้พูดเพิ่งทราบความจริงบางอย่างซึ่งแย้งกับสิ่งที่ผู้ฟังคาดไว้

ตฤณ: เปล่าหรอก ไม่มีอะไร

แล้วก่อนที่จะถูกจับพิรุธได้ ชายหนุ่มก็รีบพูดต่อทันที

ตฤณ: ที่พาเดินมาทางนี้จะเป็นพามาดูหลังบ้านคุณไหมละ เพื่อวันไหนรถติด
อยากจะปั่นกลับบ้านทางนี้ หรือขโมยบุกขึ้นบ้าน ไม่รู้จะ
กระโจนหนีทางไหน จะได้ว่าทางหนีที่ไล่อีกทางหนึ่ง

(Duangtawan 2011, 339)

จากตัวอย่าง ตฤณหรือไม้พ้าบัวบูชาไปเก็บหัวปลีกับใบบัวบกตามที่ยาขอ แต่เธอเริ่มสงสัยว่าเดินมาไกลมากแล้ว ทำไมยังไม่ถึงเสียที เมื่อถามตฤณ เขาก็เอาแต่ยิ้มจนเธอเริ่มสงสัย เมื่อเธอคาดคั้นถามต่อว่ายิ้มอะไร เขากลับตอบปฏิเสธว่า เปล่าหรอก เพื่อปิดบังความรู้สึกของตัวเองและปฏิเสธข้อสงสัยของเธอที่คิดว่าเขาต้องกำลังคิดอะไรบางอย่าง จนทำให้ยิ้มออกมา เขาก็รับปฏิเสธเพื่อบอกให้เธอทราบว่าเธอเข้าใจผิด ตามด้วยการพูดกลบเกลื่อนและยืนยันว่า ไม่มีอะไร ส่วนคำลงท้ายบ่งชี้ว่าจนปฏิบัติ หรอก ซึ่งจะปรากฏหลังข้อความปฏิเสธหรือการแย้งความนั้นแสดงการให้ข้อมูลใหม่ที่ขัดแย้งกับความรู้เดิมของผู้ฟัง และผู้พูดต้องการบอกข้อมูลใหม่ให้ผู้ฟังได้ทราบเพื่อแย้งความ หรือแก้ไขความเข้าใจผิดหรือความเชื่อผิด ๆ ของผู้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับที่นอส (Noss 1964, 202) และวัชรพล (Watcharapon 1996) กล่าวไว้

- (41) ผู้ชายคนนั้นมีพร้อมทุกอย่างทั้งหน้าที่การงาน ครอบครัวยุ้ยยั้ง รักใคร่ อบอุ่น งาม
เหมือนจะรักลูกเมียมาก แต่เปล่าหรอกนะ เขารักแค่ตัวเองเท่านั้น เชื่อ
ไหม เขานอกใจเมียตั้งแต่หลังแต่งงานใหม่ ๆ มาจนถึงตอนนี้

(conversation 25)

ในตัวอย่างนี้แม้ผู้ร่วมสนทนาจะยังไม่ได้กล่าวถ้อยออกมา แต่ผู้พูดก็คาดว่าผู้ฟังน่าจะไม่เคยทราบความจริงมาก่อนและอาจจะกำลังคิดชื่นชมผู้ชายคนที่กำลังถูกกล่าวถึงว่าเป็นคนรักครอบครัวมาก ผู้พูดจึงกล่าวปูเรื่องไว้ตามที่คาดว่าผู้ฟังน่าจะกำลังคิด หรืออาจจะต้องการพูดออกมา จากนั้นจึงแย้งมูลบทของผู้ฟังด้วยการกล่าวปฏิเสธเรื่องดังกล่าวภายในผลัดการสนทนาของตนเองทันทีโดยการใช้ *เปล่า* เพื่อปฏิเสธว่าผู้ชายคนนั้นไม่ได้รักครอบครัวอย่างเท่าที่ที่เขาแสดงออก ส่วนการใช้คำลงท้ายบ่งชี้วัจนปฏิบัติ *หรอก* ร่วมกับ *นะ* ช่วยเสริมความและแสดงการให้ข้อมูลใหม่ว่าความจริงมิได้เป็นเช่นนั้นเลย

- (42) หมอนึกว่าคนบ้ามีความทุกข์เสมอไปหรือ เปล่าเลย หลายคนสุขสงบยิ่งกว่าตอนเป็นคนปกตินอกโรงพยาบาลเสียอีก แล้วหมอเห็นว่าคนปกติหมายถึงคนที่ทำให้ใครต่อใครรอบตัวเป็นสุขหรือ เปล่าเลย คนปกติต่างหากที่มีศักยภาพพอจะทำให้ตนเองและสังคมทุกข์ร้อนสาหัสได้เจียนตายเออหมายความว่าพวกเราเหมือนคนบ้าตรงที่เข้าใจว่าตัวเองเป็นสุข ทั้งที่จริงกำลังเป็นทุกข์และต้องการการบำบัดอย่างเร่งด่วน เปรียบเทียบอย่างนี้แล้วฟังเข้าใจง่ายใช่ไหมล่ะ

(Thai National Corpus, 2015)

ในตัวอย่างนี้ ผู้พูดถามหมอว่า *หมอนึกว่าคนบ้ามีความทุกข์เสมอไปหรือ* และ *แล้วหมอเห็นว่าคนปกติหมายถึงคนที่ทำให้ใครต่อใครรอบตัวเป็นสุขหรือ* เพราะคาดว่าหมอน่าจะกำลังคิดเช่นนั้น และแม้ผู้ฟังจะยังไม่ได้พูดโต้ตอบ ผู้พูดก็กล่าวปฏิเสธความคิดนั้นให้เองทันทีด้วยการกล่าวปฏิเสธมูลบทของผู้ฟังอย่างสิ้นเชิงว่า *เปล่าเลย* เพื่อชี้ให้เห็นว่าความจริงมิได้เป็นเช่นนั้นเลย ซึ่งตรงกับที่อมรา ภมรบุตร (Bhamoraput 1968) กล่าวว่า *เลย* มักปรากฏร่วมกับถ้อยคำปฏิเสธ แสดงการบ่งชี้ความสมบูรณ์ที่ไม่มีสิ่งอื่นใดเจือปน และใช้ประกอบการกล่าวแย้งโดยเน้นว่ามีได้เป็นไปตามที่ผู้ฟังคิดแม้แต่หน่อย

- (43) เขียร: เราสองคนไปชนไปค้อกับแม่เขาล่ะสิ เขาถึงได้ดูเอา
 แมวเมียว: เปล่าเลยนะคุณปู่ แมวเมียนั่งเล่นคอมพิวเตอร์อยู่ดี ๆ แม่ก็
 เดินมาปิดเฉยเลย บอกว่าหนวกหู ฟอนกจีบเข้าไปหาให้ช่วย
 สอนการบ้าน แม่ก็ผลักออกมา บอกว่ารำคาญ ไปไกล ๆ
 นกจีบร้องไห้แง ๆ

(Duangtawan 2011: 284)

ในบทสนทนานี้ เด็กชายแมวเมียวมาบอกคุณเขียรซึ่งเป็นปู่ว่าโดนแม่ดุด่า คุณเขียรจึงเดาว่าสาเหตุน่าจะเป็นเพราะหลานชายดื้อ แต่เด็กชายปฏิเสธมูลบทของปู่ซึ่งแสดงการกล่าวหาตนด้วยการพูดว่า เปล่าเลยนะคุณปู่ เพื่อย้ำว่าตนและน้องสาวไม่ได้ดื้ออย่างที่ปู่คาดคิด พร้อมทั้งอธิบายว่า จู่ ๆ แม่ก็มีการหงุดหงิดรำคาญตนและน้องสาวอย่างไม่มีเหตุผล ส่วนการใช้คำลงท้ายบ่งชี้วัฒนธรรมปฏิบัติที่แมวเมียวใช้ ได้แก่ *เลย* และ *นะ* นั้นไม่ได้ทำให้ความหมายของถ้อยคำเปลี่ยนไป แต่ช่วยเสริมความให้มีความหนักแน่นยิ่งขึ้น กล่าวคือ *เลย* แสดงการย้ำให้ผู้ฟังทราบว่าเป็นเรื่องมิได้เป็นไปตามที่ผู้ฟังคิดแม้แต่น้อย และ *นะ* แสดงให้ทราบว่าเป็นเรื่องที่ผู้พูดกล่าวแย้งนั้นเป็นสิ่งที่ผู้ฟังคาดไม่ถึงถึงมาก่อนเนื่องจากเด็กชายต้องการให้คุณปู่เชื่อว่าเป็นเรื่องไม่น่าเชื่อจริง ๆ ที่ตนโดนแม่ดุด่า ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ดื้อเลย

- (44) ปอ: ไหนบอกว่าจะลดน้ำหนักงี้ นี่แอบไปกินอะไรมาแน่น ๆ เลยใช้ไหม
 ปีม: เปล่าสักหน่อย
 ปอ: จะเชื่อดีไหมนี่ (ยิ้ม)

(conversation 26)

จากตัวอย่าง ปอเห็นปิมพยายามอดอาหารเพื่อลดน้ำหนักมาหลายครั้ง แต่ยังไม่เคยสำเร็จเพราะปิมมักจะทนหิวไม่ไหว ปอจึงพูดอย่างรู้ทันว่า ก่อนที่ปิมจะเดินเข้ามาในห้องนี้ ปิมต้องแอบไปกินอะไรมาแล้วอย่างแน่นอน ทำให้ปิมรู้สึกว่าการกล่าวถึงโดนจับได้ไล่ทัน จึงใช้ เปล่า ปฏิเสธมูลบทของปอเพื่อแก้ตัวและแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวที่ตนไม่ได้กระทำอย่าง

ปอดคิด ส่วนการใช้คำลงท้ายบ่งชี้วัจนปฏิบัติว่า *สักหน่อย* หลัง *เปล่า* ของบิ๋มนั้นแสดงให้เห็น ทราบว่า มีการแก้ตัวที่เล่นที่จริงและไม่มี ความหนักแน่นในการกล่าวถ้อยเท่ากับ *เลย* และเป็นไปได้มากกว่าบิ๋มแอบไปกินอาหารเพราะความหิวมาแล้วอย่าง ที่บอกกล่าว เพียงแต่ไม่ ยายกยอมรับเพราะรู้สึกเสียหน้าที่โดนจับผิด

4.2 [*เปล่า* + กริยาวลี + (คำลงท้าย)]

คำกริยาที่สามารถปรากฏร่วมกับ *เปล่า* ได้ ได้แก่ คำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดง สภาพ และคำสัมผัสกริยา จากข้อมูล พบว่าผู้พูดใช้ [*เปล่า* + กริยาวลี + (คำลงท้าย)] ในบริบทที่เป็นการล้อเล่นเพื่อลดความรุนแรงในการแย้งมูลบทของผู้ฟังที่เป็นไปในเชิงลบ หรือผู้พูดรู้สึกได้ว่าผู้ร่วมสนทนากำลังตำหนิตนว่าได้กระทำบางสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ส่วนหนึ่งสังเกตได้จากการใช้กริยาเชิงลบของผู้ร่วมสนทนา เช่น *ฟ้อง (ชักรถ) เร็ว กลัว แอบกิน ชี้เกียจ และ เป็นหวัด* ผู้พูดจึงต้องการแก้ตัว หรือแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าว

4.2.1 [*เปล่า* + คำกริยาแสดงอาการ + (คำลงท้าย)]

- (45) กข: แม่โทรมาพูดเรื่องห้ามหนีเที่ยวกลางคืน พี่กรฟ้องแม่เหร
 กร: เฮ้ย! พี่เปล่าฟ้องนะ
 กข: ไม่ได้ฟ้องแม่เหร หลบตาทำไม
 กร: เปล่านะ ไม่เชื่อถามแม่ดูสิ
 กข: ไม่ต้องถามเหรอก คงตกลงกันไว้แล้วสิ ดูหน้าพี่ก็รู้แล้ว

(conversation 27)

ในตัวอย่างนี้ กขถามคาดคั้นว่ากรเป็นคนไปฟ้องแม่เรื่องที่ดินหนีเที่ยวกลางคืนหรือไม่ แต่กรปฏิเสธมูลบทของกขโดยการแก้ตัวว่าตนไม่ได้เป็นคนไปฟ้องแม่ด้วยการพูดว่า *เปล่าฟ้องนะ* เพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของกขอย่างทีเล่นทีจริงในครั้งแรกเพื่อให้อารมณ์โกรธของกขลดน้อยลง แต่เมื่อกขไม่เชื่อและถามซ้ำ กรจึงตอบปฏิเสธเป็นครั้งที่สองว่า *เปล่านะ* เพื่อย้ำอีกครั้งว่าไม่ได้ทำเช่นนั้นเลย

(46) กร: ทำไมมาถึงเร็วจัง ขับรถเร็วอีกหรือเปล่า มันอันตรายนะ พี่รอได้ พี่ไม่รีบ

กข: เปล่าเร็วสักหน่อย ถนนมันโล่ง วันนี้น้ำไม่ติด

(conversation 28)

จากตัวอย่างนี้กรเห็นกขมาถึงบ้านเร็วกว่าปกติ จึงเดาว่ากขอาจจะขับรถเร็วเกินไป เห็นได้จากการที่กรพูดปราบกขเรื่องขับรถเร็ว จนทำให้กขรู้สึกว่าการกำลังถูกพี่ตำหนิ จึงปฏิเสธมูลบทของกรด้วยการบอกว่า *เปล่าเร็วสักหน่อย* เพื่อแก้ตัวทีเล่นทีจริงไปก่อนว่าตนไม่ได้ขับรถเร็ว และให้ข้อมูลใหม่ว่าเป็นเพราะรถไม่ติด ตนจึงมาถึงเร็ว

4.2.2 [*เปล่า* + คำกริยาแสดงสภาพ + (คำลงท้าย)]

(47) กร: ขวนไปดูหนังเรื่องนี้ ไม่ยอมไปดูสักทีนะ กลัวผีละสิ

นา: ฉันเปล่ากลัวผีนะ แค่ไม่อยากจะดูเรื่องนี้จริง ๆ

กร: ไม่ต้องมาแก้ตัวเลย วันก่อนแค่นั่งดูเสียงหมาหอนยังตกใจจนหน้าซีด

นา: เปล่านะ ก็บอกแล้วไงว่าไม่อยากดูเฉย ๆ

(conversation 29)

ในตัวอย่างนี้ กรคาดว่านาน่าจะกลัวผีมากจนไม่ยอมไปดูหนังผีด้วย จึงพูดจาเข้าหยาจนนารู้สึกว่ากำลังถูกกล่าวหาและจับผิด เห็นได้จากการที่นาปฏิเสธสมมติฐานของกรว่า

ฉันเปล่ากลัวผีนะ เพื่อแก้ตัวและแย้งข้อกล่าวหาดังกล่าวเพราะเธอไม่ต้องการให้ใครมาล้อเลียนเรื่องที่เธอกลัวผี ส่วนการใช้คำลงท้ายบ่งชี้วัจนปฏิบัติ นะ ที่นาใช้นั้นช่วยแสดงการเสริมความใหม่ให้ทราบว่า นพกำลังคิดผิด แต่ดูเหมือนว่าการปฏิเสธของนายยังไม่หนักแน่นพอ ทำให้ภรรยาเข้ามาด้วยเรื่องที่นาเคยตกใจกลัวเสียงหมาหอนจนหน้าซีดมาแล้ว นาจึงต้องปฏิเสธอีกครั้งว่า *เปล่านะ* ตามด้วยการย้ำโดยให้เหตุผลว่า *ก็บอกแล้วไงว่าไม่อย่างดูเฉย ๆ*

- (48) พล: หนังสือเยอะเกิน อ่านยังงั๊วไหน
 นิด: อ่านไปเรื่อย ๆ ก็หมดเอง
 พล: มันเยอะจริง ๆ นะ ดูสิ ขอพักแป๊บนะ
 นิด: ซี้เกียจละสิ
 พล: เปล่าซี้เกียจนะ ขอพักสายตาแป๊บนึง

(conversation 30)

ในตัวอย่างข้างต้น เมื่อพลบอกว่าหนังสือที่ต้องอ่านมีจำนวนมากเกินไปจนอ่านไม่ไหว และจะขอพักการอ่านสักครู่ นิดจึงตำหนิพลว่าซี้เกียจ ทำให้พลรีบปฏิเสธข้อกล่าวหานั้นด้วยการตอบว่า *เปล่าซี้เกียจนะ* เพื่อแก้ตัวที่เล่นที่จริงและแย้งว่านิดเข้าใจผิดพร้อมทั้งให้เหตุผลว่าตนขอแค่พักสายตาสักครู่เท่านั้น

4.2.3 [*เปล่า* + คำสัมพันธ์กริยา เป็น + (ส่วนเติมเต็ม) + (คำลงท้าย)]

จากข้อมูลพบว่าคำสัมพันธ์กริยาที่สามารถปรากฏร่วมกับ *เปล่า* ได้มีเพียงคำว่า *เป็น* คำเดียวเท่านั้น ดังตัวอย่าง

- (49) สาแคน: ตุ่น เอ็งมีเรื่องอะไรในใจอีกแล้วซี พิร์ธถึงโหวออกมาเต็มหน้า
 บอกมาซิว่าเรื่องอะไร เกี่ยวกับใครบ้าง
 ตุ่น: ไม่มี ไม่มี

สาแคน: ตอบยังงี้แปลว่ามี

ตุน: บอกว่าไม่มีก็ไม่มีซิวะ (ตะเบ็งเสียง) คิดถึงก็มาหา แล้วมันผิดตรงไหน หรือว่าเดี๋ยวนี้กูมาหาเพื่อนไม่ได้อีกแล้ว ยัยน้ำหมากเอากะลาครอบจนเวลาไว้มืด

ตุนหลักเลียงไม่เอ่ยถึงเอริกา สาแคนมองเพื่อนด้วยสายตารู้เท่าทัน แสดงว่าหญิงสาวต้องเกี่ยวข้องด้วยแน่นอน ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ในเมื่อเพื่อนไม่ยอมบอก เขาก็ไม่เข้าซี่ รูนึสสัยดีว่าไม่เร็วก็ช้า เพื่อนหนุ่มจะต้องคายความอัดอั้นตันใจออกมา คนอย่างตุนทนเก็บความลับไว้คับอกได้ที่ไหนกันเล่า

สาแคน: เฮ้ย อย่าไปพูดถึงน้ำมันต์ ไม่เกี่ยว ว่าแต่มาหาทำไม มีอะไรเกี่ยวกับคุณเอ

ตุน: เปล่า

ตุนตอบทันควัน เหมือนเตรียมคำตอบเอาไว้แล้ว แต่หน้าก็มีพิรุณเต็มตัว

ตุน: ไม่เกี่ยว กูอยากจะมาหา...เพื่อมาถามมึงซะให้รู้เรื่อง บอกตามตรง อย่าโกหกกัน

สาแคนเอนหลังพิงพนัก มองเพื่อนด้วยความสงสัยแถมไม่เชื่อถืคำตอบ ย้อนถามว่า

สาแคน: ทำไมจะต้องโกหก กูเคยโกหกมึงมาตั้งแต่เมื่อไหร่

ตุนทำท่าหงุดหงิด ทำเสียงจิกจิกในปากอย่างหัวเสีย

ตุน: มึงอย่าทำท่าฉลาดมากนักได้มัย ไอ้แคน กูพูดอะไรผิดพลาดไปมั่งก็อย่าจับผิดมากนัก เอาเป็นว่า กูถามอะไร ก็ตอบตามตรงละกัน เอ้อ...ขอกาแฟอีกถ้วยได้มัย

สาแคนมองเพื่อนอย่างสงสัยอีกครั้ง แต่ก็ไม่ว่าอะไรอีก ลูกไปที่ประตูห้อง
บอกเลขาว่าการให้น้ำกาแฟเข้ามาให้อีกถ้วยหนึ่ง พอหันกลับมาก็เห็นต้น
กระตุกมือออกจากอกเสื้อแจ็กเก็ตด้วยท่าทางลึกลับลึกลน

สาแคน: มึงเป็นอะไร ต้น ทำท่าชักกระตุก

ต้น: เปล่าเป็น

เพื่อนเขาตอบทันควัน ขยับเนื้อขยับตัวเหมือนมดกัด แล้วก็ถอนใจเฮือก

ต้น: ไฉนหมอ มึงอย่าชักมากได้มัย กูไม่ใช่คนไข้ มานี้ก็อยากจะถาม
บางอย่าง คึนนั่นยังค้างคาใจอยู่

(Kaewkao 1994, 221)

ในตัวอย่างนี้ ต้นเดินทางมาหานายแพทย์สาแคนซึ่งเป็นเพื่อนรักและสนิทสนมกันมา
ตั้งแต่สมัยเรียนมหาวิทยาลัยด้วยกันเหมือนเช่นเคย เพียงแต่ในคราวนี้ต้นไม่ได้มาเยี่ยม
สาแคนตามปกติ แต่เขามาเพราะถูกเอริกา เพื่อนผู้หญิงรุ่นน้องซึ่งกำลังคบหากับสาแคน
บังคับให้มาสืบหาความจริงว่า สาแคนกำลังมีใจให้แพทย์หญิงน้ามนต์ที่สาแคนเคยรักสมัย
เรียนมหาวิทยาลัยด้วยกันหรือไม่ โดยเธอบังคับให้ต้นซ่อนเครื่องบันทึกเสียงสนทนา
ระหว่างเขากับสาแคนไว้ในเสื้อแจ็กเก็ต เนื่องจากเอริกาทราบมาว่าแพทย์หญิงน้ามนต์มา
ติดพันนายแพทย์สาแคนในระยะหลัง และถึงกับเข้าไปในห้องพักที่พลัดของสาแคนกัน
สองต่อสองในยามค่ำคืนมาแล้ว เมื่อต้นเจอสาแคนแล้วก็รู้สึกตะขิดตะขวงใจ ไม่ทราบว่าจะ
เริ่มถามเรื่องดังกล่าวอย่างไร ทั้งยังทำท่าทางที่ดูไม่ค่อยปกติ ดูหลุกหลิกลึกลับลึกลนจน
สาแคนสงสัยและถามต้นว่าเป็นอะไร ทำให้ต้นที่กำลังเอาอีล่อลวงเข้าไปที่เครื่องบันทึกเสียงที่
ซ่อนอยู่ในเสื้อแจ็กเก็ตและทำตัวไม่ถูกอยู่แล้วยิ่งตกใจเพราะกลัวว่าเพื่อนรักจะรู้ทัน เขา
รีบปฏิเสธความสงสัยของสาแคนเพื่อปกปิดความรู้สึกของตนในทันทีด้วยการพูดว่า *เปล่า*
เป็น ทั้ง ๆ ที่กำลังกระวนกระวายใจมาก การใช้ *เปล่า* หน้าคำสัมพันธ์กริยา เป็น ใน *เปล่า*

เป็น ของต้นแสดงให้เห็นความพยายามในการแก้ตัวเมื่อเพื่อนรักจับพิรุธได้ว่าตนทำตัวไม่ปกติ โดยพยายามทำให้สถานการณ์ที่ตึงเครียดของตนเองผ่อนคลายลง

(50) มน: นี่ นั่งห่าง ๆ หน่อยก็ได้ เดี๋ยวฉันติดหัว

นิต: ฉันเปล่าเป็นหัวคณะยะ เป็นแค่ภูมิแพ้อเอง แหม ทำเป็นรังเกียจ

(conversation 31)

ในตัวอย่างข้างต้นเมื่อมนเห็นนิตจามก็คิดว่านิตเป็นหวัด ด้วยความกลัวว่าจะติดโรคหวัดไปด้วย จึงสั่งให้นิตนั่งห่าง ๆ ทำให้นิตรู้สึกว่าคุณกำลังโดนรังเกียจและโดนต่อว่า นิตจึงแก้ตัวโดยการปฏิเสธข้อกล่าวหาและความเข้าใจผิดของมนด้วยการพูดว่า ฉันเปล่าเป็นหัวคณะยะ ด้วยความมั่นใจ แล้วชี้แจงว่าตนไม่ได้เป็นหวัด แต่เป็นภูมิแพ้ซึ่งไม่ใช่โรคติดต่ออย่างที่মনกลัว

5. สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และวัจนปฏิบัติของรูปปฏิเสธ เปล่า ในภาษาไทยที่มีได้ปรากฏในตำแหน่งคำลงท้ายคำถาม ผลการวิจัยพบว่า เปล่า ปรากฏในวัชพทที่เป็นการสนทนามากกว่าวัชพทที่เป็นการเขียนโดย เปล่า จะปรากฏในผลัดที่สองซึ่งเป็นการโต้ตอบการสนทนาในผลัดก่อนหน้าอันเป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมสนทนา ผู้พูดสามารถใช้ เปล่า โต้ตอบได้ทั้งในกรณีที่ผลัดก่อนหน้าเป็นคำถามและการบอกเล่า ในทางวากยสัมพันธ์พบว่า เปล่า สามารถปรากฏลำพังในผลัดการสนทนาโดยไม่มีคำแวดล้อม ปรากฏหน้ากริยาวิ และปรากฏร่วมกับคำลงท้ายได้ ทั้งนี้คำกริยาที่สามารถปรากฏร่วมกับ เปล่า ได้นั้นมี 3 ประเภทคือ (1) คำกริยาแสดงอาการ เช่น *กิน* *ขโมย* และ *โกหก* (2) คำกริยาแสดงสภาพ เช่น *กลัว* *ซึ้ง* *เกียจ* และ *เหงา* และ (3) คำสัมพันธ์กริยา เป็น ส่วนคำลงท้ายที่สามารถปรากฏร่วมกับ เปล่า ได้นั้นมี 2

ประเภท ประเภทแรกคือ คำลงท้ายแสดงสถานภาพ (ได้แก่คำลงท้ายแสดงความสุภาพ และคำลงท้ายแสดงความสนิทสนม) และประเภทที่สองคือ คำลงท้ายบ่งชี้ วัจนปฏิบัติ โดยคำลงท้ายแสดงสถานภาพช่วยเสริมความและแสดงให้ทราบว่าผู้พูด ต้องการรักษาความสุภาพหรือความสนิทสนมกับผู้ร่วมสนทนาเพียงใด ในขณะที่คำลง ท้ายบ่งชี้วัจนปฏิบัติแสดงให้เห็นทัศนคติ อารมณ์ และความรู้สึกของผู้พูดในการกล่าวถ้อย

เมื่อศึกษาคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ของรูปปฏิเสธ *เปล่า* ผู้วิจัยพบว่า *เปล่า* เป็น คำเนื้อหาซึ่งมีความหมายว่า ‘ว่าง หรือไม่มีสิ่งอื่นใดนอกจากตัวมันเอง’ แต่ในทาง วัจนปฏิบัติ นั้น พบว่าผู้พูดได้นำ *เปล่า* มาใช้ในการปฏิเสธมูลบทหรือสมมติฐานของผู้ร่วม สนทนาว่าเรื่องราวหรือสิ่งที่กล่าวถึงมิได้เป็นไปอย่างที่ผู้ร่วมสนทนาคิดหรือเชื่อ รวมทั้งมี การใช้ *เปล่า* เพื่อทำหน้าที่อื่น ๆ ในการสนทนาด้วย เช่น แก้ว ตัดบท และปิดบัง ความรู้สึกหรือความจริง นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่น่าสนใจว่าผู้พูดจะเลือกใช้ [*เปล่า* + กริยาวลี + (คำลงท้าย)] เพื่อแก้ตัวในบริบทที่เป็นการล้อเล่นหรือการพูดที่เล่นที่จริง ในกรณีเช่นนี้ดูเหมือนว่า *เปล่า* มีลักษณะการใช้ที่เริ่มคล้ายคลึงกับ *ไม่* อันจะเห็นได้จาก การที่ *เปล่า* สามารถปรากฏหน้าคำกริยาได้เช่นเดียวกับ *ไม่* แต่จากข้อมูลที่รวบรวมได้ใน ขณะนี้พบว่า *เปล่า* ที่ปรากฏหน้ากริยาลี้นั้นมีข้อจำกัดในการใช้เฉพาะบริบทที่เป็น การแก้ตัวในเชิงล้อเล่นเท่านั้น ยังไม่มีความหลากหลายเหมือน *ไม่* อย่างไรก็ตามผู้วิจัย คาดว่าคงจะเป็นเรื่องที่น่าสนใจไม่น้อยหากจะได้มีการศึกษาต่อยอดในอนาคตว่า *เปล่า* จะมีการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และวัจนปฏิบัติไปในแนวทางใด เช่น การใช้ *เปล่า* เพื่อทำหน้าที่อื่น ๆ ในการสนทนา การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย และ การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) จากคำเนื้อหากลายเป็นคำหน้าที่ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- Amara Prasithratsint อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2010. *Chanit khong kham nai pasa Thai: kam wikhroh tang wargayasamphan* ชนิดของคำในภาษาไทย: การวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ [Parts of speech in Thai: Syntactic Analysis]. Bangkok: ASP.
- Banjop Phanthumetha บรรจบ พันธุเมธา. 1998. *Laksana pasa Thai* ลักษณะภาษาไทย [The feature of Thai language]. Pra Nakorn: Ramkhamhaeng University.
- Duangtawan ดวงตะวัน. 2011. *Nai suan kwan* ในสวนขวัญ [In the garden of love]. Nonthaburi: Duangtawan.
- Jantima Angkapanichkit จันทิมา อังคพนิชกิจ. 1984. *Kam wikroh kor khwarm* การวิเคราะห์ข้อความ [Discourse Analysis]. Bangkok: Thammasat University Press.
- Kaewkao แก้วแก้ว. 1994. *Tang tewada* ทางเทวดา [The angel's path]. Bangkok: Aksorn Sapon.
- Kamchai Thonglor กำชัย ทองหล่อ. 1972. *Lak pasa Thai* หลักภาษาไทย [Thai Grammar]. Pra Nakorn: Ruam Sarn.
- Kanchana Naksakul et al. กาญจนา นาคสกุลและคณะ. 2005. *Pasa Thai wan la kham chabub ruam lem* ภาษาไทยวันละคำ ฉบับรวมเล่ม [One Thai word per day: anthology]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Kingchat กิ่งฉัตร. 1999. *Preng ngao* เพรงเงา [Old Shadow]. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.

- Kingchat กิ่งฉัตร. 2000. *Tarm rak khuen jai* ตามรักคืนใจ [Fetch Love]. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.
- Kritsadawan Hongladarom and Theeranuch Chokesuwanich กฤษฎาวรรณ หงศ์ลดารมภ์และธีรนุช โชคสุวนิช. 2011. *Watjanapatibutsart* วัจนปฏิบัติ ศาสตร์ [Pragmatics]. Bangkok: Research and publication division, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Nawawan Phanthumetha นววรรณ พันธเมธา. 2010. *Waiyakorn Thai* ไวยากรณ์ ไทย [Thai grammar]. Bangkok: Research and publication division, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Nitcha Chinthanaman นิชา ชินธามัน. 2016. “Nuay kham plaaw thi prakot nai ruang sun lae nawaniyai Thai: Karn suksa tarm naew tritsadee watjanakam lae khwarm suparp” หน่วยคำ “เปล่า” ที่ปรากฏในเรื่องสั้น และนวนิยายไทย: การศึกษาตามแนวทฤษฎีวัจนกรรมและความสุภาพ [Plaaw in Thai Short Stories and Novels: A Study of Speech Act and Politeness Theories]. Master thesis, Srinakarinwirot University.
- Pattama Vasavarnond ปัทมา วสวานนท์. 1996. “Dutchanee parichate “na” nai botsonthana baep gun aeng nai pasa Thai Krungthep” ดัชนีปริจเฉท “นะ” ในบทสนทนาแบบกันเองในภาษาไทยกรุงเทพฯ. [Discourse Marker “NA” in Bangkok Thai Casual Conversations]. Master thesis, Chulalongkorn University.
- Pranee Kullavanijaya ปราณี กุลละวณิชย์. 1980. “Phupute kab prayoke khamtarm baep torprup-patisate” ผู้พูดกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ. [Speakers and yes-no questions]. *Warasam Aksornsart* วารสารอักษรศาสตร์ [Journal of Letters] 1 (January): 46-53.

- Rajabandittayasatarn ราชบัณฑิตยสถาน. 2013. *Potjananukrom chabup rajabandittayasatarn* พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 [The Dictionary of the Royal Academy 2011]. Bangkok: The Royal Academy.
- Saisawat Inthisan สายสวาท อินทิแสน. 1966. “Beap prayoke khamtarm lae khamtorp thi chai phute nai pasa Thai” แบบประโยคคำถามและคำตอบที่ใช้พูดในภาษาไทย [Patterns of Questions and Answers in Spoken Thai]. Master thesis, Chulalongkorn University.
- Sunan Unchaleenukul สุนันท์ อัญชลีนุกูล. 1979. *Rabop kham pasa Thai* ระบบคำภาษาไทย [Thai Morphology]. Bangkok: Research and publication division, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Upakitt Sinlapasarn, Phraya อุบัติศิลป์สาร, พระยา. 1996. *Lak pasa Thai* หลักภาษาไทย [Thai Grammar]. Bangkok: Thai Watana Panich.
- Watchara Phothisorn วัชรระ โพธิสรณ์. 1986. “Khamtarm baep torprup-patisate nai pasa Thai Krungthep lae pasa UdonThani: karn priapthiap darn khwarmmai lae rupe” คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทยกรุงเทพฯ และภาษาอุดรธานี: การเปรียบเทียบด้านความหมายและรูป [Yes-No Questions in Bangkok and Udon Thani Dialects: a Comparison of meaning and form]. Master thesis, Chulalongkorn University.
- Watcharapon Boopanimitt วัชรพล บุญนิมิต. 1996. “Dutchanee parichate nai bot sonthana baep kuneng khong phuphute pasa Thai Krungthep” ดัชนีปริจเฉทในบทสนทนาแบบกันเองของผู้พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ [Discourse Markers in Casual Conversations of Bangkok Thai Speakers]. Master thesis, Chulalongkorn University.

Wijin Panupong วิจิตรน ภาณุพงศ์. 1989. *Krongesarng khong pasa Thai: rabope waiyakorn* โครงสร้างของภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์ [The Structure of Thai Language: Grammatical System]. Bangkok: Ramkhamhaeng University.

ภาษาอังกฤษ

Austin, John L. 1962. *How to Do Things with Words*. London: Oxford University Press.

Bernini, Giuliano and Ramat, Paolo. 1996. *Negative Sentences in the Languages of Europe*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Bhamoraput, Amara. 1972. "Final Particles in Thai." Master thesis, Brown University.

Chafe, Wallace. 1994. *Discourse, Consciousness, and Time: The Flow and Displacement of Conscious Experience in Speaking and Writing*. Chicago: The University of Chicago Press.

Cooke, Joseph R. 1989. Thai sentence particles: forms, meanings, and formal-semantic variations. In *Papers in Southeast Asian Linguistics No. 12: Thai Sentence Particles and Other Topics*, 12: 1-90. Pacific Linguistics: the Australian National University.

Dixon, Robert M.W. 2012. *Basic Linguistic Theory 3: Further Grammatical Topics*. Oxford: Oxford University Press.

Fetzer, Anita. 2011. Challenges in contrast. In *Contrastive Pragmatics*, ed. Karin Aijmer, 73-96. Amsterdam: John Benjamins.

- Grice, Paul. 1975. Logic and conversation. In *Syntax and Semantics 3: Speech Acts*, eds. Peter Cole and Jerry Morgan, 41-58. New York: Academic Press.
- Horn, Laurence R. and Kato, Yasuhiko (Eds.). 2000. *Negation and Polarity: Syntactic and Semantic Perspectives*. Oxford: Oxford University Press.
- Horn, Laurence R. (Ed). 2010. *The Expression of Negation*. New York: de Gruyter Mouton.
- Iwaski, Shoichi and Ingkaphirom, Preeya. 2005. *A Reference Grammar of Thai*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kuno, Susumu. 1978. Japanese: a characteristic OV language. In *Syntactic Typology: Studies in the Phenomenology of Language*, ed. Winfred P. Lehmann, 51-138. Austin: University of Texas Press.
- Leech, Geoffrey. 1983. *Principles of Pragmatics*. London: Longman.
- Miestamo, Matti. 2005. *Standard Negation: The Negation of Declarative Verbal Main Clauses in a Typological Perspective*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Noss, Richard B. 1964. "Thai Reference Grammar." Doctoral dissertation, Yale University.
- Payne, John R. 1985. Negation. In *Language Typology and Syntactic Description Volume I: Clause Structure*, ed. Timothy Shopen, 197-242. Cambridge: Cambridge University Press.
- Payne, Thomas E. 1997. *Describing Morphosyntax: A Guide for Field Linguists*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Peyasantiwong, Patcharin. 1981. "A Study of Final Particles in Conversational Thai." Doctoral dissertation, University of Michigan.
- Ramat, Paolo. 1999. Negation. In *Concise Encyclopedia of Grammatical Categories*, ed. Keith Brown and Jim Miller, 241-248. Oxford: Elsevier Science.
- Ramat, Paolo. 2005. Negation. In *Encyclopedia of Language and Linguistics (2nd edition)*, ed. Keith Brown, 559-567. Oxford: Elsevier Science.
- Saeed, John I. 2009. *Semantics (3rd edition)*. Hong Kong: Wiley-Blackwell.
- Schegloff, Emanuel A. and Sacks, Harvey. 1973. Opening up closings. *Semiotica*, 7-4, 289-327.
- Schiffrin, Debora. 1994. *Approaches to Discourse*. Oxford: Blackwell.
- Searle, John. 1969. *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, John. 1979. *Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stalnaker, Robert. 2002. Common ground. *Linguistics and Philosophy*, 25, 701-721.